

Quarterly Journal of Village and Space Sustainable Development

Winter 2024, Vol.4, No.4, Serial Number 16, pp 153-186

doi 10.22077/vssd.2023.6383.1187

Elucidating the Influence of Agricultural Capabilities on Rural-Urban Linkages in Khorramabad County

Maryam Naderi¹, Hamid Shayan^{2*}, Maryam Ghasemi³, Hamdollah Ssojasi Gheidari⁴

1. PhD in Geography and Rural planning, Department of Geography, Faculty of Literature and Human Sciences, Ferdowsi University Of Mashhad, Mashhad, Iran

2. Professor, Department of Geography, Faculty of Literature and Human Sciences, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran

3. Assistant Professor, Department of Geography, Faculty of Literature and Human Sciences, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran

4. Associate Professor, Department of Geography, Faculty of Literature and Human Sciences, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran

*Corresponding author, Email: shayan34@yahoo.com

Keywords:

rural-urban economic links;
agricultural capabilities;
Khorram Abad County

Abstract

One of the significant interactions between urban and rural habitats involves economic relations in the agricultural domain. This encompasses the transport of locally produced goods to urban areas and the acquisition of necessary agricultural inputs from the city, triggering various flows such as labor force, individuals, and capital. Over time, spatial connections between cities and villages have played a pivotal role in the spatial transformations of rural settlements. When these connections are complementary, they contribute to mutual functionality and serve as a groundwork for rural development. The research employs a descriptive-analytical method, and data were collected using documentary and survey methods. In this study, 22 villages were selected through stratified sampling. The unit of analysis was the farmers in these villages within Khorramabad County. After quantifying the economic capacities (agriculture) and the intensity of rural-urban flows, a correlation analysis was conducted. To assess the relationship between agricultural capacities and rural-urban links, variables such as per capita agricultural and garden land, product types, and village-specific product quantities were analyzed using the Pearson correlation test. Villages were ranked using the Vicor model and AHP for weighting criteria. The results reveal a direct and statistically significant correlation between the economic capacities of the studied villages and the strong intensity (0.812) of rural-urban flows at a 99% confidence level.

Received:

20/May/2023

Revised:

07/Aug/2023

Accepted:

27/Oct/2023

How to cite this article:

Naderi, M., Shayan, H., Ghasemi, M. & Ssojasi Gheidari, H. (2024) Elucidating the Influence of Agricultural Capabilities on Rural-Urban Linkages in Khorramabad County. *Village and Space Sustainable Development*, 4(4), 153- 186. [10.22077/vssd.2023.6383.1187](https://doi.org/10.22077/vssd.2023.6383.1187)

فصلنامه روستا و توسعه پایدار فضا

دوره چهارم، شماره چهارم، پیاپی شانزدهم، زمستان ۱۴۰۲، شماره صفحه ۱۵۳-۱۸۶

10.22077/vssd.2023.6383.1187

تبیین تأثیر قابلیت‌های کشاورزی بر پیوندهای روستا - شهری شهرستان خرم‌آباد

مریم نادری^۱، حمید شایان^{۲*}، مریم قاسمی^۳، حمدالله سجاسی^۴

۱. دکترای جغرافیا و برنامه روستایی گروه جغرافیا، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران

۲. استاد گروه جغرافیا، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

۳. استادیار گروه جغرافیا، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

۴. دانشیار گروه جغرافیا، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

* نویسنده مسئول، ایمیل: shayan34@yahoo.com

چکیده:

از جمله جریانات عمده بین سکونتگاه‌های شهری و روستایی روابط اقتصادی در زمینه کشاورزی است که با انتقال محصولات تولیدی به شهر و با تهیه نهاده‌های لازم کشاورزی از شهر صورت می‌گیرد و بدنبال خود، سایر جریانات (نیروی کاری، افراد، سرمایه و غیره را تحت تأثیر قرار می‌دهد. جریان‌های فضایی بین شهر و روستا در گذر زمان از عوامل کلیدی در تحولات فضایی سکونتگاه‌های روستایی است. این روابط اگر به صورت مکمل باشد به عملکردهای دو سویه منجر می‌شود و می‌تواند زمینه ساز توسعه روستایی شود. روش تحقیق توصیفی- تحلیلی و داده‌های مورد نیاز به کمک روش‌های اسنادی و پیمایشی جمع‌آوری شد. در این مطالعه ۲۲ روستا با استفاده از روش نمونه‌گیری طبقه‌بندی تخصیص یافته، انتخاب شد. واحد تحلیل کشاورزان بوده و برای بررسی ظرفیت‌های اقتصادی (کشاورزی) و شدت جریان‌های روستایی- شهری روابط اقتصادی روستائیان در زمینه کشاورزی را با چهار نقطه شهری به کمک پنج مؤلفه و ۴۱ گویه کمی شد. و پس از کمی نمودن متغیر ظرفیت‌های اقتصادی (کشاورزی) و شدت جریان‌های روستایی- شهری رابطه آنها مورد بررسی قرار گرفت. جهت سنجش رابطه میان ظرفیت‌های کشاورزی و پیوندهای روستایی شهری از آزمون همبستگی پیرسون و برای رتبه بندی روستاها از مدل ویکور و وزن دهی به معیارها از AHP استفاده شد. نتایج حاکی از آن است که بین دو متغیر ظرفیت‌های اقتصادی روستاهای مورد مطالعه و شدت جریان‌های روستایی- شهری همبستگی مستقیم و معناداری با شدت قوی (۰/۸۱۲) در سطح اطمینان ۹۹ درصد وجود دارد. به طوریکه شاهد پیوندهای بیشتر روستاهای با درآمد بالا و سرانه‌های تولید بالا با شهر هستیم که خود ناشی از تولیدات بالا و به تبع میزان فروش و ایجاد بازار و مراجعه به شهر جهت تهیه نهاده‌های تولید و خرید مایحتاج و ... می‌باشد. همچنین بین متغیرهای سرانه زمین زراعی آبی، سرانه دام سبک، سرانه زنبور، سرانه تولیدات زراعی، سرانه درآمد ناخالص، نقاط شهری با شدت جریان‌ها با سطح اطمینان ۹۹ درصد و بین فاصله تا مرکز شهرستان، نوع راه، کیفیت راه دسترسی با شدت جریان‌ها نیز رابطه معناداری وجود داشت.

واژگان کلیدی:

پیوندهای اقتصادی روستایی- شهری، ظرفیت‌های کشاورزی، شهرستان خرم‌آباد

تاریخ ارسال:

۱۴۰۲/۰۲/۳۰

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۲/۰۵/۱۶

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۲/۰۸/۰۵

۱- مقدمه

بررسی تفاوت‌های ساختاری و روابط متقابل شهر و روستا از جمله مسائلی هستند که باید در برنامه‌ریزی فضایی و منطقه‌ای مورد توجه قرار گیرند (آسایش، ۱۳۹۲: ۲؛ رفیعیان و همکاران، ۱۳۹۲: ۴۹). بدون شک این دو حوزه، به رغم تفاوت‌های ساختاری، به هم متکی‌اند. به عنوان مثال، محصولات کشاورزی تولید شده در مناطق روستایی به دلیل نیاز به پردازش بیشتر، باید به مناطق صنعتی برای پردازش منتقل شوند. همچنین از آنجایی که فعالیت‌های تولید مواد غذایی در مناطق شهری وجود ندارد، روستاها باید محصولات غذایی خود را در اختیار آنها قرار دهند. مزایای اقتصادی که در مراکز شهری به دست می‌آیند، از سوی دیگر به مناطق روستایی بازگشته‌اند، (Richard, 2008: 66)، در مطالعات مختلف تعاملات روستایی-شهری به عنوان ارتباطاتی در فضای جریانهای مردم، کالاها، خدمات مالی و اطلاعات تعریف شده است (de Haan, L & et al, 2002: 5).

بدیهی است در حال حاضر، جریان اقتصادی یکی از مهم‌ترین جریان‌هایی است که در مناسبات شهر و روستا وجود دارد. زیرا مهمترین بعد روابط شهر و روستا بعد اقتصادی آن است. بنابراین چشم‌انداز ارتباطات روستایی-شهری به ویژه در زمینه توسعه اقتصادی پایدار اهمیت دارد. شواهد زیادی وجود دارد که با ادغام رو به رشد اقتصاد جهانی، آزادسازی تجارت، اهمیت زیاد اقتصاد مبتنی بر دانش و، شهرهای کوچک اطراف کلان شهرها از این تحولات بطور نامتناسبی بهره‌مند می‌شوند (Pike & et al, 2016: 49). در مقابل، مناطق روستایی کم تراکم که از راه دور به مراکز شهری متصل می‌شوند، و غلبه با بخش‌های سنتی است؛ از این تحولات سود نمی‌برند. فقط برخی از مناطق روستایی ممکن است از داشتن ارتباط با مناطق شهری بهره‌مند شوند و در واقع الگوهای رشد مثبت را نشان دهند. در نتیجه، اختلافات فضایی، به ویژه بین مراکز و مناطق، در حال افزایش است (Ibid: 19).

درک پویایی وابستگی‌های شهری و روستایی از طریق بازار کار و مسکن و جریان‌های بین منطقه‌ای و بهره‌وری و نرخ رشد، ویژگی‌های اقتصادی مختلف مناطق شهری و روستایی را مشخص می‌کند (Woods, 2005, 56). از لحاظ اقتصادی، معمولاً سه نوع ارتباطات روستایی-شهری متمایز هستند: ارتباطات مصرف (تقاضا برای محصولات نهایی)، ارتباطات تولید (عقب ماندگی و یا پیشگیری از سرمایه‌گذاری در میان کسب و کارها) و ارتباطات مالی (به عنوان مثال، اجاره‌های به دست آمده توسط مالکان شهری، مهاجرین، درآمد روستایی از طریق نهادهای شهر (Institute (Netherlands Ministry of Foreign Affairs, 2002).

یکی از اشکال مهم ارتباطات اقتصادی، شبکه‌های بازاری است که از طریق جریان کالا و مواد اولیه بین سکونتگاه‌ها، جریان سرمایه و درآمد و ارتباطات پیشین و پسین بین مراکز کشاورزی و صنعتی که در جریان تولید ایجاد می‌شود می‌تواند یکپارچگی اقتصادی ایجاد کند. گسترش بازار اولین قدم در تجاری کردن فعالیت‌های کشاورزی، ایجاد تنوع در محصول و بسط نظام مبادلات فضایی است. (رضوانی و همکاران، ۱۳۸۹: ۱۰۵-۱۰۱). در حال حاضر سرعت تغییر فن آوری اطلاعات و روند جهانی شدن، مناطق روستایی را به طور فزاینده‌ای در فرایندهای اقتصادی گسترده‌تر ادغام می‌کند. لذا امروزه اقتصادهای روستایی به طور مداوم به مدارهای جهانی اقتصاد افزوده می‌شوند. و مناطق روستایی با ارزش‌های عالی و

ارتباطات مثبت با مناطق شهری به خوبی می‌توانند از خروج جمعیت خود ممانعت به عمل آورند (Litcher and Brown, 2011:3).

یکی از زمینه‌های پیوند اقتصادی بین شهر و روستاها، تولید و عرضه مازاد محصولات کشاورزی در عرصه‌های روستایی است، به نحوی که عرضه این محصولات به بازارهای شهری، اساس برقراری پیوند بین شهر و روستا را به وجود می‌آورد و باعث تغییراتی می‌شود که می‌تواند موجبات دگرگونی در ابعاد اقتصادی و سایر ابعاد در روستاها گردد. در منطقه مورد مطالعه اغلب روستاییان در بخش اول اقتصاد؛ یعنی کشاورزی فعالیت دارند، بنابراین جریان‌های عمده اقتصادی بین روستاها و شهرهای اطراف، مربوط به فعالیت‌های زراعی، باغی و دامی است. زیرا فعالیت‌های بخش اول اقتصاد از دیرباز عامل اصلی شکل دهنده روابط اقتصادی شهر و روستاهای منطقه بوده است. امروزه این فعالیت‌ها و روابط ناشی از آن، دستخوش تغییرات زیادی شده و به تبع آن اقتصاد منطقه و فضای جغرافیایی متأثر از آن نیز به شدت دگرگون گردیده است؛ همانطور که کشاورزی منطقه، مکانیزه و فشرده شده است، بر حجم مبادلات اقتصادی شهر و روستا نیز افزوده شده و این روابط اقتصادی شکل پیچیده‌تری به خود گرفته است؛ ضمن آنکه ورود و گسترش فعالیت‌های مربوط به بخش صنعت و خدمات در منطقه به این پیچیدگی و درهم تنیدگی دامن زده است (صرامی، ۱۳۸۴: ۲۹).

یک بخش سازمان یافته و یکپارچه کشاورزی می‌تواند به بهبود امنیت غذایی، کاهش قیمت محصولات غذایی، حل معضل بیکاری و افزایش میزان اشتغال، کاهش شکاف درآمدی، ایجاد پیوندهای اقتصادی قوی در زنجیره تولید و تشویق فعالیت‌های مولد، منجر گردد و از طرفی با ایجاد تأثیرات مثبت در محیط زیست، از گسترش فعالیت‌های زیست محیطی زیان بار جلوگیری کند، همچنین از طریق توجه به مسئله آمایش سرزمین و کاهش پدیده حاشیه نشینی شهری به کنترل مهاجرت روستایی کمک شایانی نماید. بر این اساس، بخش کشاورزی به واسطه تأثیرگذاری گسترده بر اقتصاد به ویژه بر اقتصاد مناطق روستایی به تنهایی می‌تواند نیرو محرکه رشد و توسعه اقتصادی کشور باشد.

روستاهای شهرستان خرم آباد به جهت نوع فعالیت‌های اقتصادی نظیر زراعت، باغداری و دامداری، همواره دارای روابطی با شهر خرم آباد بوده است. روستاهای این ناحیه در گذشته با اقتصاد معیشتی اقدام به تولید نموده و بخشی از آن را با توجه به تقاضای بازار به شهر خرم آباد عرضه نموده است. اگرچه در این روابط نقاط روستایی به جهت دستیابی به درآمد حداقل تقاضاهای خود را برآورده می‌ساختند، ولی عملاً در این ارتباط یک سویه هیچ جریان تحولی به جز کالا صورت نمی‌گرفت و تحول نقاط روستایی در ابعاد مختلف بسیار کند و منابع درآمد ناپایدار بود. شناخت وضعیت و توان‌های کشاورزی ناحیه پژوهش، ضمن اشاره به نوع محصولات زراعی و باغی کاشت شده در سطح روستاهای نمونه به بررسی میزان سرانه و بازدهی محصولات ناحیه پژوهش و همچنین میزان تولید محصولات زراعی و باغی در این ناحیه مورد مطالعه و بررسی قرار می‌گیرد و در نهایت به رابطه بین ظرفیت‌های اقتصادی در زمینه کشاورزی (حجم تولیدات و تنوع آنها) و پیوندهای روستا - شهری شهرستان خرم آباد پرداخته می‌شود.

۲- بنیان نظریه‌ای

کشاورزی مهمترین فعالیت اقتصادی در اکثر روستاهای ایران است و توسعه آن نقش بسزایی در توسعه کشور دارد. از دلایل لزوم توجه به کشاورزی می‌توان درآمدهای ارزی و استقلال سیاسی و اقتصادی را نام برد (پیشرو و عزیزی، ۱۳۸۸: ۴). در واقع کشاورزی از طرق مختلف می‌تواند به توسعه اقتصادی کمک کند. به عنوان مثال، غذای لازم را برای جمعیت روزافزون کشورها فراهم می‌کند و یا تقاضا برای محصولات صنعتی را افزایش می‌دهد که شرایط بهینه را برای توسعه بخش صنعتی فراهم می‌کند. کشاورزی همچنین از طریق مازاد تجاری و محصولات کشاورزی ذخایر ارزی ایجاد می‌کند که منجر به ایجاد کالاهای سرمایه‌ای در مسیر توسعه اقتصادی می‌شود. از دیگر مزایای کشاورزی افزایش میزان درآمد در روستاها، بکارگیری نیروهای مولد، بهبود نظام اجتماعی و اقتصادی بخش روستایی و کمک به تولید ناخالص ملی است (یاسوری، ۱۳۸۶: ۴۳).

روابط مصرفی در تقاضا برای کالاهای نهایی خلاصه می‌شود. این روابط در تمام نقاط وجود دارد. روابط تولیدی در واقع همان پیوندهای پسین و پیشین موجود برای تولید انواع کالاها و خدمات است که بین نقاط شهری و روستایی شکل می‌گیرد. روابط مالی به صورت مختلف در روابط شهر و روستا شکل گرفته است؛ برای مثال می‌توان پرداخت اجاره توسط روستاییان به مالکان ساکن در شهرها و یا پس‌انداز روستاییان در بانک‌ها و سایر نهادهای شهری را نام برد (تقی زاده و صرافی، ۱۳۸۷: ۷۹).

تبادل کالا بین نواحی شهر و روستا به عنوان یک عنصر ضروری برای حلقه‌های ارتباطی در روابط شهر و روستا است و بیشترین سیاست‌های قضایی، کنش متقابل بازار را به عنوان یک فاکتور مهم در توسعه‌ی نواحی روستایی در نظر می‌گیرد و روندهای جهانی را به سوی راهبردهای بازار محور منعکس می‌کند. با این دیدگاه سرمایه‌گذارهای دولتی در تولیدات مرتبط با زیرساخت‌ها (انرژی بهتر، دسترسی به آب و حمل و نقل) می‌تواند برای جبران عیوب بازار باشد که ریشه‌های عدم تعادل ناحیه‌ای هستند و صادرات محصولات کشاورزی به عنوان مهم‌ترین مزیت قابل مقایسه‌ی کشورهای جهان سوم در بازارهای جهانی است و تاکید آن بر کارایی روابط اقتصادی است که می‌تواند تولیدکنندگان را به بازارهای داخلی و خارجی متصل کند. تغییر شد (Tacoli, 1998: 156).

توان اقتصادی نواحی مختلف، رابطه نزدیکی با پراکندگی شهرها و روستاها داشته و چگونگی مبادلات تجاری و اقتصادی بین آنها را نیز تعیین می‌کند. تحولات و دگرگونی‌هایی که به ویژه در سالهای اخیر در زمینه استفاده از وسیله نقلیه به صورت گوناگون و به عنوان یک پدیده کاملاً جدید به وقوع پیوسته است، عاملی برای ایجاد ارتباط بین شهر و روستاست که به تحکیم روابط اقتصادی شهر و روستا می‌افزاید. نقش ارتباطات در انجام امور تجاری و بازرگانی، بعنوان عامل زیربنای توسعه اقتصادی شهرها، فوق العاده مهم است، زیرا توسعه و تحرک بازار و دسترسی به منابع متعدد اقتصادی و محصولات زراعی، فقط با ایجاد تسهیلات ارتباطی حاصل می‌شود (رضوانی، ۱۳۸۰: ۱۲۵) بنابراین یکی از حلقه‌های پیونددهنده‌ی سکونتگاه‌های روستایی و شهری، جریان کالا میان آنهاست که از مهمترین مظاهر روابط و پیوند متقابل میان این سکونتگاه‌ها محسوب می‌شود (طاهرخانی و افتخاری، ۱۳۸۳: ۸۹). در حقیقت، نواحی روستایی منبع عمده‌ی مواد غذایی برای جمعیت شهری و موادخام برای صنایع عمدتاً مستقر در این نواحی هستند. در شرایط شهرسازی و صنعتی

شدن سریع، چنین وابستگی‌هایی به این مساله اشاره دارد که تلاش‌های صورت گرفته جهت صنعتی شدن، متکی به کشاورزی است (Alemu Zewdu and Malek, 2010: 3).

جریان محصولات کشاورزی از جمله جریانات عمده میان سکونتگاه‌های شهری و روستایی است که به صورت انتقال محصولات زراعی تولید شده در محیط روستا به بازار شهری صورت می‌گیرد و بدنبال خود، سایر جریانات موجود میان نواحی شهری و روستایی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. این امر که به واسطه‌ی غلبه فعالیت‌های کشاورزی بر اقتصاد روستایی است، در واقع اولین عامل در ایجاد پیوندهای گذشته و حال میان شهر و روستا است و به فراخور آن، اولین و روشنترین وظیفه شهر، جمع‌آوری تولیدات ناحیه در بازار شهری است و احتمالاً اثرات مثبت این پیوند، در اتصال روستا از طریق شهر، به بازارهای ملی و بین‌المللی با توجه به افزایش تقاضا می‌تواند تأثیر بیشتری داشته باشد (Andersson & D.jurfeldt, 2015:2).

دسترسی به بازار محصولات کشاورزی، بالاخص پیوند با بازار صادرات و نیز بازار اطلاعات مربوط به این تولیدات، پارامترهایی مهم در ارتقاء و توسعه بخش کشاورزی هستند (Olwande et al, 2015: 22). که متأسفانه بسیاری از خرده مالکان در نواحی روستایی، از نظر دسترسی مستقیم به این بازارها در موقعیت مناسبی قرار ندارند. نمونه‌ای از این امر، وجود واسطه‌گری در انتقال محصولات کشاورزی به بازارها است که در نتیجه‌ی فقدان وقوف به اطلاعات بازار از سوی کشاورزان، موجب عدم بهره‌مندی آنان از ارزش افزوده واقعی حاصل از تولیدات زراعی است. از سوی دیگر، تولید کم و عدم دسترسی به ارتباطات جاده‌ای، ممکن است کشاورزان را از انتقال محصول به بازارهای دورتر منصرف کند (Mawazo & Magesa, 2014:38). اگرچه دستیابی به بازارها به تنهایی جهت رشد پایدار اقتصادی کافی نیست اما این اتفاق نظر در حال رشد وجود دارد که بازارها نقشی حیاتی در ارتقاء رشد اقتصادی در نواحی روستایی کشورهای در حال توسعه ایفا می‌کنند (Javier et al, 2015: 44).

وجود یک سیستم بازاریابی مؤثر و عملگرا، پیش شرط ایجاد تنوع در کشاورزی است که موجب ایجاد شرایط بهتر جهت بازگشت ارزش افزوده به تولیدکنندگان و رسیدن محصول با قیمت بهتر به دست مشتریان می‌شود (Tracey-White, 2005: 6-7). این پیوندها قادر است از طریق بازارهای شهری و افزایش تقاضا برای محصولات کشاورزی موجب رونق فعالیت‌های کشاورزی و توسعه روستایی- شهری شود (طاهرخانی و افتخاری، ۱۳۸۳: ۹۶) و به همان نسبت نادیده انگاشتن این کانال پیوند دهنده سبب ایجاد فضایی غیررقابتی و توسعه‌ای ناموزون خواهد شد و در مقابل تأکید بر آن، کاهش قابل توجه فقر را بدنبال خواهد داشت (Global Monitoring Report 2013: 20).

شناخت روابط بین روستا و شهر در یک منطقه بسیار حائز اهمیت می‌باشد تا مزیت‌های حاصل از این روابط و همچنین بحران‌های آن برای مناطق روستایی مشخص شود. در زمینه‌ی شناخت و تحلیل روابط شهر و روستا در ایران مطالعات نسبتاً گسترده‌ای توسط جغرافیدانان ایرانی و غیر ایرانی با رویکردها و نگرش‌های متفاوت انجام شده است که در اینجا سعی شده است منحصراً تحقیقات مرتبط با پیوندهای کشاورزی و مهم‌ترین آن‌ها ذکر شود:

جدول ۱ - بررسی پیشینه تحقیقات داخلی پیرامون تبیین تأثیر ظرفیت‌های کشاورزی بر پیوندهای روستا - شهری

نویسنده/سال	عنوان	خلاصه نتایج
اصدقی (۱۳۸۹)	بررسی کارایی شبکه تولید و جمع‌آوری شیر با تأکید بر تقویت پیوندهای روستایی-شهری (نمونه موردی شهرستان هشتگرد بخش مرکزی)	در راستای تنوع بخشی به درآمدهای حاصل از بخش کشاورزی، توجه به چگونگی تولیدات دامی بویژه فرآوردهای شیر و محصولات این بخش، همراه با کاهش هزینه‌های تولید می‌تواند به افزایش درآمدها و سطح رفاه روستائیان و ایجاد اشتغال و تنوع شغلی و در نهایت به پایداری اقتصادی منجر شود.
کاظمی ۱۳۹۰	تحلیل و بررسی جریان‌های سرمایه اقتصادی در روابط شهر و روستا	پیشنهادهایی در سه سطح کلان، میانی و خرد جهت اصلاح فرایند خروج سرمایه‌ها از روستا به شهر و افزایش اثر بخشی اعتبارات و تسهیلات دولتی به روستاهای مورد مطالعه ارائه شده است.
شفیعی ثابت و اسماعیل زاده (۱۳۹۳)	"پیوندهای روستایی-شهری، شبکه بازارهای دوره‌ای و توسعه ناحیه‌ای - سکونتگاه‌های پیرامونی کلانشهر تهران"	اندازه جمعیت و ایفای نقش همگرایی فروشندگان دوره گرد شهری و روستایی در ارتباط با گسترش شبکه حمل و نقل درون ناحیه‌ای در برپایی و دوام شبکه بازارهای دوره‌ای روستایی-شهری و توسعه ناحیه‌ای اثرگذار است.
مطیعی لنگرودی و همکاران ۱۳۹۳	اثرات روابط اقتصادی شهر و روستا بر وضعیت اجتماعی و اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی مورد: دهستان چهل چای در شهرستان مینودشت	بین روابط اقتصادی شهر و روستا و وضعیت اقتصادی و اجتماعی ناحیه مورد مطالعه رابطه معناداری وجود دارد و بدین ترتیب می‌توان گفت که روابط اقتصادی شهر و روستا نقش مؤثری در وضعیت اجتماعی و اقتصادی نواحی روستایی دارد.
فاطمه هاشمی ارکونی ۱۳۹۶	"نقش تولید محصولات باغی در پیوند روستا شهری و توسعه کالبدی (نمونه موردی: دهستان سولقان، شهرستان تهران)"	رابطه منتج از تولید محصولات باغی بین ناحیه مورد مطالعه و شهر تهران در تحقق توسعه پایدار روستایی مؤثر می‌باشد. البته در این زمینه مشکلاتی همچون کوچک بودن قطعات اراضی باغی و به تبع آن نظام بهره برداری خرده مالکی و استفاده سنتی از منابع آب وجود دارد.
بیگدلی (۱۳۹۷)	بررسی پیوندهای اقتصادی روستا-شهری و تأثیر آن بر معیشت پایدار روستائیان (مطالعه موردی: دهستان سهرین زنجان)	جریان نیروی کار یکی از عوامل مهم در تعیین روابط بین سکونتگاه‌ها بویژه از بُعد اقتصادی است. در این رابطه، شاخص میزان تداوم حرکت نیروی کار ساده از روستا به شهر با میانگین ۳.۴۶ بالاترین امتیاز را در بین شاخص‌های جریان نیروی کار دارد. جریان سرمایه گذاری روستائیان در فعالیت‌های اقتصادی شهر در نتیجه پیوند اقتصادی شهر و روستا کاهش یافته است
یاسری و همکاران (۱۳۹۹)	بررسی نقش بازارهای روز عرضه محصولات روستایی در تقویت روابط شهر و روستا (نمونه موردی: شهر رشت)	شهر رشت به دلایلی چون فاصله‌ی نزدیک و امکان برقراری ارتباط سهل با روستاها و حوزه‌های جانشدنی خود، وجود محصول مازاد در روستاهای استان، نیاز به درآمد و نداشتن شغل دیگر توسط بسیاری از روستائیان و غیره مورد توجه بسیاری از روستائیان بوده است.
سنایی مقدم و همکاران (۱۴۰۱)	اثرات پیوندهای روستایی-شهری بر امنیت غذایی خانوارها در سکونتگاه‌های پیراشهری دهدشت	نتایج نشان می‌دهد که پیوندهای روستایی-شهری متأثر از جریان‌های فضایی (متغیر مستقل) با مقدار (۲۷.۶۷۸) T و مقدار ضریب مسیر (۰.۷۴۵) بر امنیت غذایی (متغیر وابسته) تأثیر مثبتی دارند. همچنین نتایج حاصل از رگرسیون خطی چند متغیره به صورت گام به گام نشان داد که متغیر پیوند اجتماعی با (۰.۵۰۹) بیشترین تأثیر و پیوند اقتصادی با (۰.۱۵۱) کمترین تأثیر را بر امنیت غذایی داشته‌است.
بابایی و همکاران (۱۴۰۲)	تحول روابط و مناسبات شهر و روستا در بخش مرکزی شهرستان درگز	نتایج بیانگر تغییرات عمده در قیمت زمین و مسکن روستایی، کوچک بودن قطعات کشاورزی، کمبود خدمات بهداشتی-درمانی در روستا و وابستگی بالای سکونتگاه‌های روستایی به شهر درگز می‌باشد.

ادامه جدول ۱ - بررسی پیشینه تحقیقات پیرامون تبیین تأثیر ظرفیت‌های کشاورزی بر پیوندهای روستا - شهری

نویسنده	عنوان	خلاصه نتایج
لیتزا ^۱ هوگس و ۱۹۹۶	شهری، روستا اقتصادی "روابط غذایی صنایع و کشاورزی"	بخش در روستاها اقتصادی کارکرد با شدت به هسته‌های شهری نشان می‌دهد نتایج موجب است توانسته غذایی فراوری مواد صنایع رشد و است بوده هماهنگ کشاورزی شود. پیرامونی نواحی در سریع رشد اقتصادی
ایرا داس (۲۰۱۳) ^۲	پیوندهای روستایی-شهری برای توسعه اقتصاد روستایی با رویکرد ماتریس حسابرسی	حمایت بیشتر از صنایع فراوری مواد غذایی در ناحیه مورد مطالعه می‌تواند منجر به کاهش شکاف شهر و روستا و اطمینان از توسعه اقتصاد روستایی گردد.
داگلاس (۲۰۱۳) ^۳	برنامه ریزی منطقه‌ای یکپارچه برای توسعه پایدار در آسیا	در محیط‌های کشاورزی پیوندهای متقابل روستایی-شهری می‌تواند از طریق رویکردهای توسعه منطقه‌ای با بوجود آوردن اثرات فزاینده محلی به واسطه ایجاد فرم‌های جدیدی از معیشت‌های غیرکشاورزی بهبود یابد.
گری و همکاران ^۴ ۲۰۱۵	"ارتباطات اقتصادی میان مناطق شهری و روستایی - چه چیزی در روستاها وجود دارد؟"	نتایج نشان می‌دهد که مفاهیم سنتی رخنه به پایین و اثرات گسترش دیگر برای جامعه جهانی امروز مناسب نیستند زیرا افزایش جمعیت با افزایش فعالیت اقتصادی معادل نیست.
و تاکولی اجیگارد (۲۰۱۷) ^۵	و روستایی تحولات شهرنشینی، نقش سیستم‌های غذایی کوچک شهرهای	که شبکه‌های اجتماعی و پسماند و اطلاعات سرمایه، افراد، فیزیکی کالاها، حرکت داشته‌اند رشد محصول و حجم در مرئی صورت به جریان‌ها هستند این زیربنای است شده تشدید خدمات و صنعت کشاورزی، بین متقابل بخشی کنش همچنین

مرور ادبیات داخلی و خارجی تحقیق نشان می‌دهد در مورد ارزیابی پیوندهای روستایی-شهری و شناسایی مسائل موجود در روستاهای پیرامون شهرها تحقیقاتی انجام شده‌اند که تاحدودی برخی از موضوعات مربوط به این پژوهش را در بر می‌گیرند؛ اما در تبیین تأثیر ظرفیت‌های کشاورزی بر پیوندهای روستا - شهری در شهرستان خرم آباد مطالعه‌ای مشاهده نشد. بنابراین اهمیت بررسی این موضوع در دو محور عمده ارزشمند است: ارزش نظری و ارزش عملی. ویژگی نظری این مطالعه کمک به پیشرفت تخصصی و افزودن بر ادبیات علمی موضوع هم پیوندی فضایی با رویکرد کشاورزی می‌باشد، زیرا تاکنون در این زمینه مطالعه‌ای مورد بررسی و توجه پژوهشگران و برنامه ریزان قرار نگرفته است. ارزش عملی پژوهش نیز در تغییر، بهبود و اصلاح روش‌ها و الگوهای مواجهه با روستاهای پیرامون شهرها خواهد بود.

۳- روش، تکنیک‌ها و قلمرو

پژوهش حاضر به لحاظ ماهیت داده‌ها، در زمره پژوهش‌های کمی و کیفی و از نظر هدف، در گروه پژوهش‌های کاربردی قرار می‌گیرد که نتایج حاصل از آن برای جلوگیری از تکرار پیامدهای نامطلوب در روند برنامه ریزی و مدیریت توسعه و نیز رفع موانع و مشکلات مربوط به آمایش استان مفید خواهد بود، روش گردآوری داده‌ها در این تحقیق با توجه به موضوع آن تلفیقی از روش‌های کتابخانه‌ای و میدانی است. مشاهدات عینی و آگاهی از خصوصیات جغرافیایی شهرها و

¹. Hughes, D. & Litz, V

².Ira Das

³. Michael Douglass

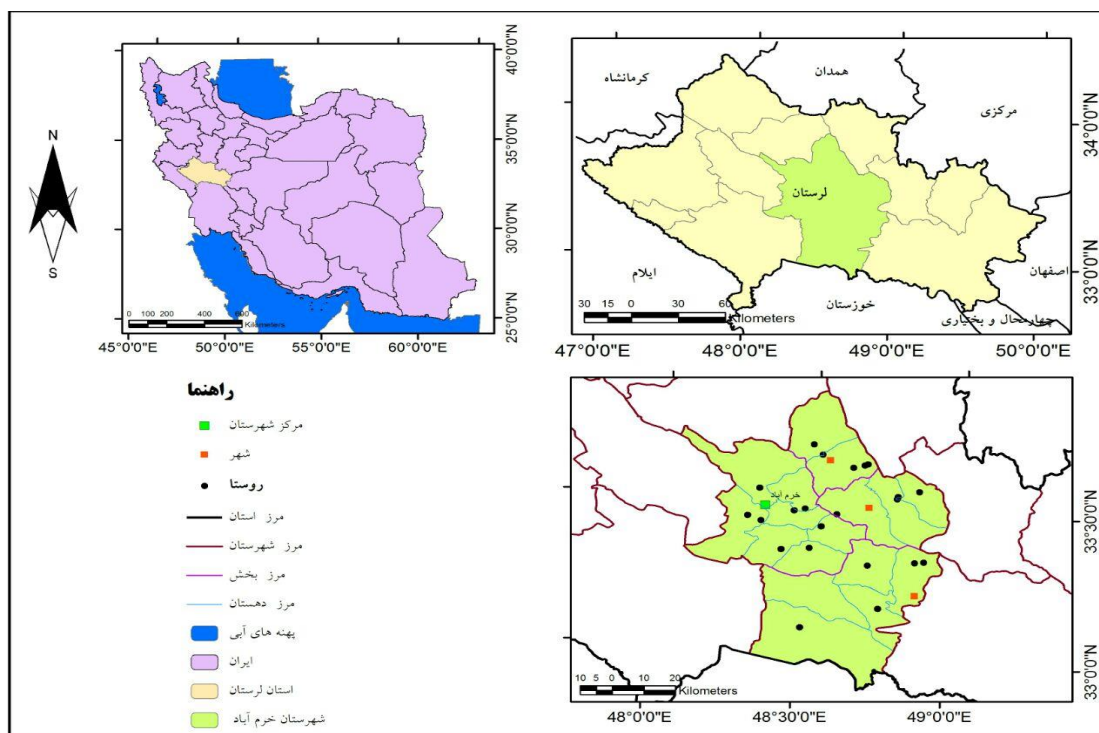
⁴.Gary Bosworth

⁵.Tacoli, Cecilia

روستاها چه از طریق حضور در مکان‌های جغرافیایی و چه استفاده از اسناد و مدارک موجود در انجام این تحقیق مد نظر قرار گرفته شده است.

برای بررسی ظرفیت‌های اقتصادی (کشاورزی) و شدت جریان‌های روستایی-شهری، روابط اقتصادی روستائیان در زمینه کشاورزی با چهار نقطه شهری به کمک پنج مؤلفه و ۴۱ گویه کمی شد. پس از آن، ظرفیت‌های اقتصادی (کشاورزی) مانند میزان زمین‌های زراعی و باغی زیر کشت، محصولات تولید شده و سرانه محصولات به تفکیک محصول و روستا استخراج و محاسبه شد، و در نهایت از آزمون همبستگی پیرسون جهت سنجش رابطه، برای رتبه بندی روستاها از مدل ویکور و وزن دهی به معیارها از AHP استفاده شد. همچنین با استفاده از GIS نقشه‌ی مورد نیاز ترسیم شد. مورد بررسی قرار گرفت.

منطقه مورد مطالعه، شهرستان خرم‌آباد با ۷۵۰ آبادی می‌باشد که پس از حذف دو گروه از روستاهای ۱- روستاهای خالی از سکنه به تعداد ۱۰۲ آبادی و ۲- روستاهای کمتر از ۲۰ خانوار به تعداد ۳۵۲، تعداد ۲۹۶ آبادی به عنوان جامعه آماری باقی ماند. از آنجا که امکان مطالعه و بررسی کلیه آبادی‌ها و خانوارها در سطح شهرستان وجود ندارد، تعدادی از آبادی‌ها به عنوان روستاهای نمونه و بخشی از جمعیت آنها به عنوان خانوارهای نمونه روستاها انتخاب شدند. در این مطالعه ۲۲ روستا با استفاده از روش نمونه‌گیری طبقه‌بندی تخصیص یافته، انتخاب شد. واحد تحلیل کشاورزان در روستاهای نمونه شهرستان خرم‌آباد بوده است. لازم به ذکر است که جهت تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران^۱ (حافظ نیا، ۱۳۸۵، ۱۴۰) استفاده شد.

شکل ۱ - موقعیت روستاهای مورد مطالعه

^۱. Cochran

جدول ۳ - گویه‌های تبیین‌کننده‌ی ظرفیت‌های اقتصادی نواحی روستایی در زمینه کشاورزی

منبع	شاخص / گویه
	سطح زیرکشت زمین زراعی (دیم و آبی)
	سطح زیرکشت زمین باغی
	تعداد دام سبک و سنگین
	تعداد طیور
آمار جهاد کشاورزی ۱۳۹۸، سالنامه آماری استان لرستان ۱۳۹۵، سالنامه کشاورزی ۱۳۹۳	تعداد کندو
	تعداد مزرعه پرورش ماهی
	حجم تولیدات زراعی
	حجم تولیدات باغی
	درآمد ناخالص زراعی و باغی

منبع: یافته‌های تحقیق ۱۴۰۰

۴- یافته‌ها و تحلیل داده

بررسی ظرفیت‌های باغی و زراعی روستاهای مورد مطالعه

در شهرستان خرم آباد محصولات زراعی مختلفی شامل گندم و ذرت، سبزی و صیفی، شیدر، یونجه، انواع حبوبات و غیره تولید می‌گردد. تنوع محصولات یاد شده گواهی بر استعداد ذاتی و قابلیت‌های اکولوژیکی این شهرستان جهت توسعه کشاورزی و بر مبنای آن گسترش اقتصادی پویا بر همین مبنا در منطقه است. با توجه به جدول ۴ بیشترین میزان زمین زراعی مربوط به روستای سراب یاس و بعد از آن روستای رازان می‌باشد و روستای با چنار خشکه با ۱۲۰ هکتار بیشترین میزان زمین باغی را به خود اختصاص داده است. در رابطه با سرانه‌های محصولات زراعی ابتدا از طریق فرمول محاسبه سرانه، به تفکیک هر روستا سرانه زمین زراعی و باغی و سرانه محصولات باغی و زراعی محاسبه گردید:

تعداد خانوار / حجم محصولات (تن) = سرانه محصول

تعداد خانوار / سطح زمین (هکتار) = سرانه زمین

در بین روستاهای نمونه بیشترین سرانه محصولات زراعی به روستای سراب سوری با ۹/۹۳ تن و کمترین میزان به روستای ایستگاه بیشه با ۰/۱۸ تن اختصاص دارد. همچنین مطابق جدول زیر سرانه محصولات باغی در روستای پاپی خالدار بالا با ۵/۴۷ بیشترین میزان و در روستاهای گریسان، ایستگاه بیشه، چشمه پریان، رنگرزان پایین بدون سطح کشت هستند.

جدول ۴ - میزان زمین زراعی و باغی، و سرانه محصولات روستاهای نمونه

روستا	زمین زراعی (هکتار))		زمین باغی (هکتار))	سرانه محصولات زراعی (تن)	تن) سرانه محصولات باغی
	آبی	دیم			
چوب تراش	۲۳۷	۱۰	۳۶	۳/۳	۰/۱۷
سرانه	۲/۳۰	۰/۰۹	۰/۳۴		
گریسان	-	۷۰	-	۲/۱۱	۰
سرانه	-	۲/۶۹	-		
سراب یاس	۲۴	۲۴۲۰	۷	۰/۵۷	۰/۰۲
سرانه	۰/۰۳	۰/۰۲	۰/۰۰۹		
پشت مله	۳۰	-	۳۸	۲/۴۱	۱/۳۲
سرانه	۰/۶۳	۰	۰/۸۰		
پاپی خالداربالا	۷۷	۴۳	۵۰	۳/۴۷	۵/۴۷
سرانه	۰/۰۸	۰/۰۴	۰/۰۵		
سراب سوری	۵۹۰	-	۲۰	۹/۹۳	۲/۵۱
سرانه	۶/۱۴	-	۰/۲۰		
چنار خشکه	۷۰	۲۰	۱۲۰	۳/۲	۲/۰۱
سرانه	۲/۱۸	۰/۶۲	۳/۷۵		
غلامعلی-کمالوند	۱۳۶	-	۷	۲	۰/۰۵
سرانه	۰/۳۵	-	۰/۰۱۸		
گراب	۲۵۰	۶۰	۳۰	۴/۳۳	۰/۰۹
سرانه	۱/۴۷	۰/۳۵	۰/۱۷		
قلعه خانجان	۲۱۰	-	۱۲	۴/۸	۴/۹
سرانه	۵/۸۳	-	۰/۳۳		
سیرم	۱۶	۲	۳	۳/۵	۰/۵۷
سرانه	۰/۵۹	۰/۰۷	۰/۱۱		
ایستگاه چم سنگر	۱۴	-	۶	۰/۲۷	۰/۳۲
سرانه	۰/۱۳	-	۰/۰۵		
ایستگاه بیشه	۱۵	-	۱۶	۰/۱۸	۰
سرانه	۰/۱۳	-	۰/۱۳		
چشمه پریان	۸۸	-	۴	۶/۰۹	۰
سرانه	۳/۸۲	-	۰/۱۷		
رنگرزان پایین	۱۶۶	-	۱۴	۲/۵	۰
سرانه	۱/۵۲	-	۰/۱۲		
رازان	۵۰۰	۲۵۰	۶	۰/۹۷	۰/۰۷
سرانه	۰/۸۱	۰/۴۰	۰/۰۰۹		
رنگرزان وسطی	۱۴۵	-	-	۳	۰/۰۳
سرانه	۳/۷۱	-	-		
باده	۵۲۰	۸۰	۲۰	۳/۰۲	۰/۰۸
سرانه	۳/۳۹	۰/۵۲	۰/۱۳		
باقلا کوه	۲۷۸	۸۲	۱۶	۹/۴۴	۰/۱۸
سرانه	۴/۴۱	۱/۳۰	۰/۲۵		
هرکوه	۱۵۰	-	۱۵	۳/۸	۰/۵۶

روستا	زمین زراعی (هکتار)		زمین باغی (هکتار)	سرانه محصولات زراعی (تن)	سرانه محصولات باغی (تن)
	آبی	دیم			
سرانه	-	۴/۲۸	۰/۴۲		
بیدهل	۲۲۰	۵۰	۹۰	۴/۱	۲/۴۵
سرانه	۳/۷۹	۰/۸۶	۱/۵۵		
تپه گجی	۴۰۰	۶۵	۲۰	۵/۳۷	۰/۰۹
سرانه	۱/۷۳	۰/۲۸	۰/۰۸		

منبع: آمار روز مراکز خدمات روستایی شهرستان، ۱۴۰۰

حجم تولید و زمین زیرکشت محصولات زراعی

طبق جدول ۵ مشاهده می‌شود بیشترین میزان تولید محصولات زراعی متعلق به گندم و بعد از آن جو و سپس حبوبات و تا حدی شلتوک می‌باشد، زمین‌های زراعی شهرستان خرم آباد بیشتر مربوط به زمین‌های دیم می‌باشد بنابراین گندم و جو رایج‌ترین محصولات زراعی می‌باشند. بیشترین میزان تولید گندم با ۸۷۰ تن متعلق به روستای سراب سوری می‌باشد، بعد از آن روستاهای رازان چوب تراش و گراب در تولید گندم پیش‌تاز می‌باشند، لازم به ذکر است در زمینه جو روستای باده و سراب یاس بیشترین میزان تولید و در زمینه حبوبات روستای قلعه خانجان، رازان، سراب سوری بیشترین حجم تولید را به خود اختصاص داده‌اند. تولید برنج در شهرستان خرم آباد طی چند سال اخیر رواج زیادی یافته است؛ روستاهای تپه گجی و بیدهل در شهر بیرانشهر با ۲۱۸ و ۸۳ تن بیشترین تولید برنج را در روستاهای نمونه داشته‌اند. حجم تولید و میزان زمین زیرکشت سایر محصولات زراعی در جدول ۵ آمده است.

جدول ۵ - حجم تولید و زمین زیرکشت محصولات زراعی به تفکیک روستا

روستا	گندم	جو	شلتوک	ذرت علوفه	یونجه	شیدر	لوبیا قرمز	کلزا	باقلا
زمین زیرکشت (هکتار)	تولید (تن)	زمین زیرکشت (هکتار)	تولید (تن)	زمین زیرکشت (هکتار)	تولید (تن)	زمین زیرکشت (هکتار)	تولید (تن)	زمین زیرکشت (هکتار)	تولید (تن)
چوب تراش	۴۲۶	۲۱۲	۲۵	۳۷	-	-	-	-	-
گریسان	۱۰۷	۲۲/۵	-	-	۴۳	۰	-	-	-
سراب یاس	۱۶	۱۲/۴	۱۲۹	۲۲۹	-	-	۷/۵	۲۶	-
پشت مله	۱۵/۶	۱۱/۵	-	۲۲/۴	۱۵	-	-	-	۳۲
پای خالدار بالا	۷۵	۱۷/۶	-	-	۵۵	۱۴۲	-	-	-
سراب سوری	۸۷۰	۵۲۴	۷۱/۶	۵۴	-	-	۱/۵	۳	-

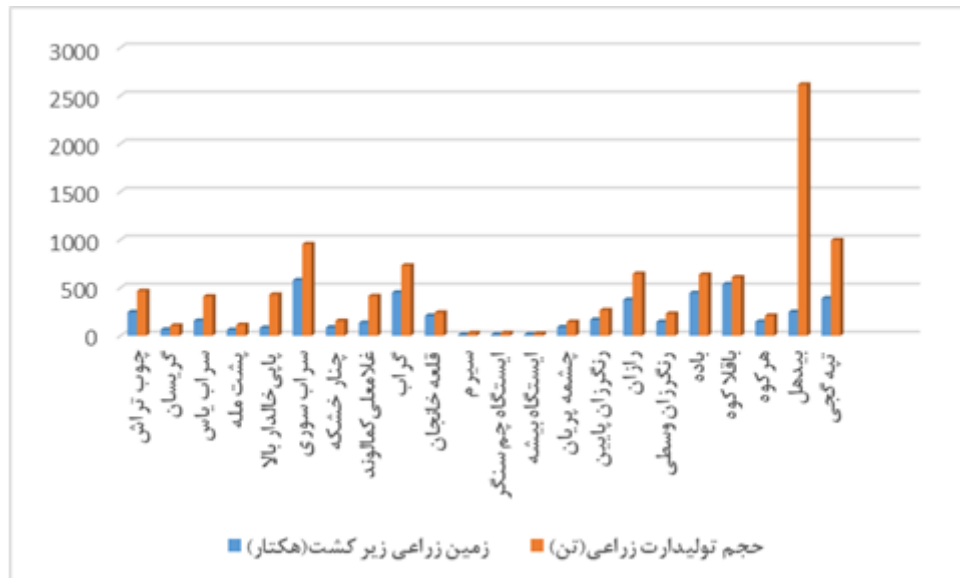
روستا	گندم	جو	شلتوک	ذرت علوفه	یونجه	شیدر	لوبیا قرمز	کلزا	باقلا	
	زمین زیر کشت (هکتار)	تولید (تن)	زمین زیر کشت (هکتار)	تولید (تن)	زمین زیر کشت (هکتار)	تولید (تن)	زمین زیر کشت (هکتار)	تولید (تن)	زمین زیر کشت (هکتار)	تولید (تن)
چار خشکه	۱۳۹	۷۷/۵	۱۵/۵	۹	-	-	-	-	-	-
غلامعلی - کمالوند	۲۷۳	۱۱۸	۱۱/۵	۱۷/۲	۲	۱۰۰	۱	۱۵	-	-
گراب	۵۵۰	۲۲۵	۱۴۸	۱۲۲	-	-	۲/۱	۲۹	۱	۵
قلعه خانجان	۱۵۸.۴	۱۰۲	۷/۵	۵	-	-	۱	۲/۲	-	-
سیرم	۲۲/۵	۹/۵	۱/۲	۱	۵/۴	۱	-	-	-	-
ایستگاه چم سنگر	۲۸	۱۳	-	-	-	-	-	-	-	-
ایستگاه بیشه	۱۷	۸	۴/۴	۶	-	-	-	-	-	-
چشمه پریان	۱۱۶	۶۵	۲۲/۵	۱۸	-	-	-	-	-	-
رنگرزان پایین	۶۳	۳۷	۲۰۲	۱۳۰	-	-	۱/۵	۳	-	-
رازان	۵۷۰	۲۹۰	۳۰	۲۰	-	-	-	-	-	-
رنگرزان وسطی	۹	۹/۲۱	۲۲۱	۱۳۶	-	-	-	-	-	-
باده	۳۵۷	۲۳۰	۲۵۵	۱۶۹	-	-	۵	۳/۶	-	-
باقلا کوه	۲۹۶	۲۴۵	۲۴۱	۱۹۹	-	-	۲	۲/۴	-	-
هرکوه	۴۰	۲۷	۱۲۹	۱۰۷	-	-	۳	۳	-	-
بیدهل	۲۶۸	۹۱	۱/۵	۱/۵	۳۴	۸۳/۵	۴۴	۴۴/۲	۱۰	۲۸
تپه گچی	۲۷۲	۱۰۳	۱۲۶	۱۰۸	۸۳	۲۱۹	۲	۲/۴	-	-

ادامه جدول ۵- حجم تولید و زمین زیرکشت محصولات زراعی به تفکیک روستا

روستا	تولید (تن)	زمین زیرکشت (هکتار)	تولید (تن)	زمین زیرکشت (هکتار)	نخود	تولید (تن)	زمین زیرکشت (هکتار)	سیر	تولید (تن)	زمین زیرکشت (هکتار)	سبزی	تولید (تن)	زمین زیرکشت (هکتار)	هندوانه	تولید (تن)	زمین زیرکشت (هکتار)	طالبی	تولید (تن)	زمین زیرکشت (هکتار)	بادمجان	تولید (تن)	زمین زیرکشت (هکتار)	ماش	تولید (تن)	زمین زیرکشت (هکتار)	جمع
چوب تراش	-	-	۰	۱/۵	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۰	۸	۰	۰	۲	۴	۰/۵	-	-	-	۴۶۷	۲۴۶	
گریسان	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱۰۷	۶۵/۳	
سراب یاس	۴	۲	-	-	-	-	-	-	۱۰۸	۶	-	-	-	-	-	-	-	۲	۰/۵	-	-	-	-	۴۱۰	۱۵۷	
پشت مله	-	-	۴	۲/۳	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱۱۳	۶۱	
پاپی خالدار بالا	-	-	-	-	-	-	-	۱۳۲	۷/۲	۸۰	۳	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۴۲۹	۸۳		
سراب سوری	۳/۱۵	۵/۲۵	۱/۹	۲/۷۵	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۴/۳	۳	۹۵۴	۵۷۹	
چنار خشکه	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱۵۴	۸۶/۵	
غلامعلی کمالوند	۰/۳	۱	-	-	-	-	-	۸	۱/۲	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۴۱۳	۱۳۵	
گراب	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۷۳۲	۴۵۱	
قلعه خانجان	۶/۱	۸/۵	۶۷	۹۲/۹	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲۴۱	۲۰۹	
سیرم	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲۹	۱۱/۵	
ایستگاه چم سنگر	۱	۰/۶	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲۹	۱۳/۶	
ایستگاه بیشه	-	-	-	۰/۸	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲۲	۱۵	
چشمه پریان	۰/۷	۱	۵/۴	۷	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱۴۵	۹۱	
رنگرزان پایین	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲۶۷	۱۶۸	
رازان	-	-	۴۵/۴	۶۵	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۶۴۵	۳۷۴	
رنگرزان وسطی	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲۳۰	۱۴۵	
باده	-	-	۲۱/۳	۴/۱۶	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۶۳۷	۴۴۵	
باقلا کوه	۳۴/۶	۵۰/۲	۳۶/۱	۴۰/۵	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۶۱۰	۵۲۷	
هرکوه	۰/۶	۱	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲۱۰	۱۵	
بیدهل	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲۰۹۰	۵۳	-	-	-	-	-	-	-	-	۲۶۱۶	۲۵	
تپه گجی	-	-	۰/۵	۱/۳	-	-	-	-	۱۴	۶	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۹۹۶	۳۹/۳	

مأخذ: آمار روز مراکز خدمات روستایی شهرستان، ۱۴۰۰

شکل ۲ - حجم تولید و زمین زیر کشت محصولات زراعی به تفکیک روستا

منبع: یافته‌های تحقیق

شکل شماره ۲ حجم (میزان تولید) و میزان کل زمین محصولات زراعی را نشان داده است مطابق این نمودار بیشترین میزان برداشت محصولات زراعی با ۲۶۱۶ تن متعلق به روستای بیدهل و بیشترین سطح زمین زیر کشت با ۵۷۹ هکتار به روستای سراب سوری تعلق دارد. همچنین روستای ایستگاه بیشه با ۲۲ تن برداشت محصول و ۱۵ هکتار زمین کمترین میزان را در این مورد به خود اختصاص داده است.

حجم تولید و زمین زیر کشت محصولات باغی به تفکیک روستا

در سرشماری کشاورزی سال ۱۳۹۳ سطح کشت باغات شهرستان خرم آباد ۵۸۰۸ هکتار بوده است که نوع باغات و میزان تولید آنها برای روستاهای نمونه در جدول زیر آمده است. بر این اساس ۱۵/۷ درصد از کل اراضی باغی استان در شهرستان خرم آباد واقع شده‌اند. از این میان باغات میوه‌های خشک دارای بالاترین سهم است اما از نظر میزان تولید میوه‌های دانه ریز بیشترین سهم تولید را دارا هستند. سهم تولید کل این اراضی نیز از کل تولید محصولات باغی استان معادل ۲۰۴۵۳ تن گزارش شده است که در نتیجه میزان تولید در واحد سطح شهرستان بسیار بالاتر از میانگین استان است. به عبارت دیگر در حالی که عملکرد در سطح استان ۲/۵ تن است، در شهرستان این شاخص ۳/۵ تن در هکتار می‌باشد. ما در این پژوهش ضمن بررسی محصولات باغی روستاهای مورد مطالعه مهمترین محصولات باغی را مورد بررسی قرار دادیم. طبق جدول ۶ مهم‌ترین محصول باغی در روستای نمونه مربوط به محصولات گردو، سیب، زردآلو، انگور، آلو و هلو می‌باشد. که روستاهای پاپی خالدار بالا، سراب سوری، گراب، رازان و بیدهل بیشترین حجم تولیدات باغی را دارا هستند. لازم به ذکر است گردو با بیشترین میزان کاشت در کل روستاهای نمونه و به طور خاص در روستای بیدهل بیشترین سطح زیر کشت و میزان تولید را به خود اختصاص داده است.

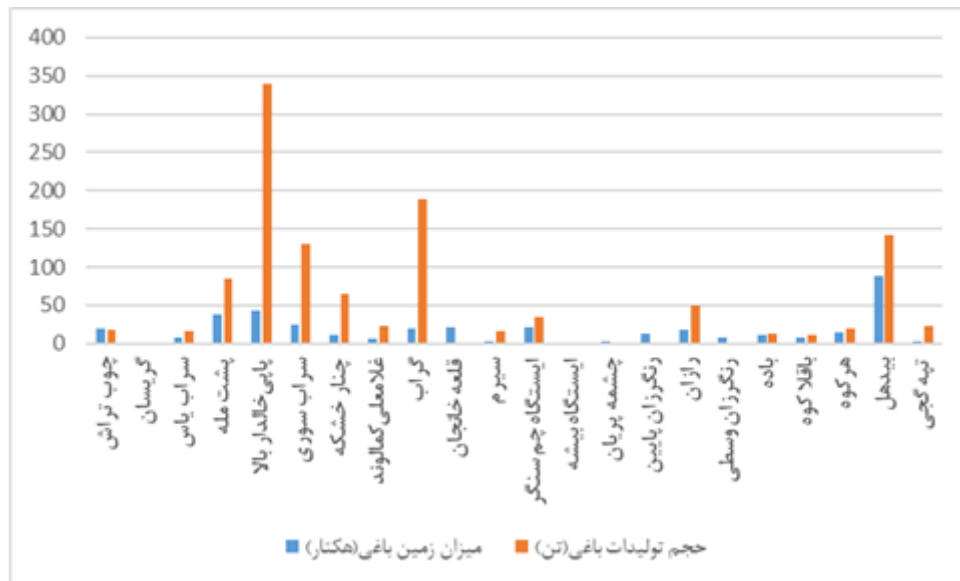
جدول ۶ - حجم تولید و زمین زیرکشت محصولات باغی به تفکیک روستا

روستا	آلو	هلو	شلیل	زردآلو	انگور	انجیر	زعفران	گردو
چوب تراش	۰	۰/۴۵	۶/۷	۰/۰۲	-	-	۱۰	۰
گریسان	-	-	-	-	-	-	-	-
سراب یاس	۰/۳	۰/۳۸	-	-	-	-	۱	۷
پشت مله	-	-	-	-	-	-	-	-
پاپی خالدار بالا	۲۰	۳	۷/۳	۱۴	۱/۱۵	۲۰۸	۰/۵	۳/۵
سراب سوری	۲۲	۲	۳۴	۵	۱۱/۴	۱۷	۱/۲	۱۱۲
چنار خشکه	-	-	۱۳	۱	-	-	-	۵
غلامعلی کمالوند	-	-	۲	۰/۲	-	-	۲/۵	۴
گراب	۰/۷۴	۰/۱۳	۰/۰۳	۰/۰۳	-	-	۸	۱۷۶
قلعه خانجان	۰/۷۴	۰/۱۳	۱/۷	-	-	-	-	۰/۸
سیرم	-	-	-	-	-	-	-	-
ایستگاه چم سنگر	-	-	-	-	-	-	-	-
ایستگاه بیشه	-	-	۰/۱	۰	-	-	-	۰/۵
چشمه پریان	-	-	-	۰/۱	۰	-	-	۰/۱۵
رنگرزان پایین	۰	۰/۳	۰/۰۵	-	۱	۰	۰/۰۵	۱
رازان	۱	۰/۱۸	۰/۰۵	۰/۰۷	۱۱	۱/۶	۱/۲	۱۱
رنگرزان وسطی	۰	۰/۲	-	-	-	-	-	۱/۲
باده	-	-	-	۱/۲	۱	۲	۱	۲
باقلا کوه	-	-	-	-	۰/۱	۰/۲۶	-	-
هرکوه	-	-	-	-	-	-	-	-
بیدهل	-	۶	۳	۳/۶	۳	۳	۱/۵	۳
تپه گچی	-	-	-	-	-	-	-	-

ادامه جدول ۶ - حجم تولید و زمین زیرکشت محصولات باغی به تفکیک روستا

روستا	نارنج	آلبالو	سیب	گلابی	پرتقال	زیتون	بادام	انار	جمع
	حجم (تن)	حجم (تن)	حجم (تن)	حجم (تن)	حجم (تن)	حجم (تن)	حجم (تن)	حجم (تن)	حجم (تن)
	زمین زیرکشت (هکتار)	زمین زیرکشت (هکتار)	زمین زیرکشت (هکتار)	زمین زیرکشت (هکتار)	زمین زیرکشت (هکتار)	زمین زیرکشت (هکتار)	زمین زیرکشت (هکتار)	زمین زیرکشت (هکتار)	زمین زیرکشت (هکتار)
چوب تراش	-	۰/۰۸	۶	۰/۹	۵	۰/۵	-	-	۱۸/۸
گریسان	-	-	-	-	-	-	-	-	۰
سراب یاس	-	-	-	-	-	۵/۰۱	۲/۳۲	۱	۷/۷۸
پشت مله	-	-	۶	۰/۵	-	-	-	-	۳۸/۲
پای خالدار بالا	۰/۲۵	۰/۱	۳۵/۵	۳/۶	۱/۸	۰/۲	۰/۴	۲/۹	۴۳/۳
سراب سوری	-	۷/۲	۰/۷	۰/۵	۷	-	-	۱۹	۲۴/۸
چنار خشکه	-	-	۸/۵	۰/۹	-	-	-	-	۱۰/۹
غلامعلی کمالوند	-	-	-	-	-	-	-	-	۷
گراب	-	-	۸/۵	۰/۹	-	-	-	-	۲۰/۲
قلعه خانجان	-	-	۰	۱/۱۵	۰	۰/۲۵	۰	۰/۲	۲۱
سیرم	-	-	-	-	-	-	-	-	۲/۵۵
ایستگاه چم سنگر	۰/۶	۰/۲۱	-	-	۱۳/۴	۱/۵۶	-	۲۰	۲۱/۲
ایستگاه بیشه	-	-	-	-	-	-	-	-	۰
چشمه پریان	-	-	۰	۰/۶۵	-	-	-	۰/۵	۳/۵
رنگرزان پایین	-	-	-	۰/۱	۰	-	-	-	۱۲/۷
رازان	-	-	۸/۶	۰/۷۵	-	-	۰/۳	۰/۱۵	۱۸/۵
رنگرزان وسطی	-	۰/۰۲	۰	۰/۹۱	۰	۰/۱	-	-	۸/۲۶
باده	-	-	-	-	-	-	۰/۱۴	-	۱۱/۸
باقلا کوه	-	-	۱	۰/۱	-	-	-	-	۷/۶
هرکوه	-	-	-	-	-	-	-	-	۱۴/۵
بیدهل	-	-	۴۸/۴	۱۰/۲	-	-	-	-	۸۹
تپه گچی	-	-	۲۱	۲/۳	۱	۰/۴	-	-	۳/۲

منبع: آمار روز مراکز خدمات روستایی شهرستان، ۱۴۰۰

شکل ۳ - حجم تولید و زمین زیرکشت محصولات باغی به تفکیک روستا

منبع: یافته‌های تحقیق

مطابق شکل ۳ مشاهده می‌شود که بیشترین میزان برداشت محصولات باغی متعلق به روستای پاپی خالدار بالا (۳۳۹ تن) و کمترین میزان برداشت متعلق به روستای ایستگاه بیشه می‌باشد (۰ تن). همچنین در رابطه میزان زمین زیرکشت روستای گراب با ۱۸۸ بیشترین و روستای بیشه با ۰ هکتار کمترین میزان زمین باغی را دارد.

دام، طیور و کندو

در رابطه با دام سبک روستای رازان به تعداد ۳۱۰۰ و بعد از آن روستای غلامعلی کمالوند با ۲۸۰۰ رأس بیشترین تعداد دام سبک را نگهداری می‌کنند، روستای تپه گجی به تعداد ۳۰۰ رأس دام سنگین و بعد از آن روستای قلعه خانجان با ۲۶۰ دام سنگین بیشترین آمار را در این مورد داشته‌اند. در رابطه با طیور روستای تپه گجی و پشت مله با ۱۴۴۸ و ۱۱۵ بیشترین تعداد را دارا می‌باشند. در روستاهای نمونه بیشترین تعداد کندو متعلق به روستای گراب (۴۷۰) است و جز روستای تپه گجی با ۳ مجموعه پرورش ماهی، هیچگونه پرورش ماهی در روستاهای نمونه وجود نداشت.

جدول ۷ - میزان دام طیور، کندو، آبی روستاهای نمونه

نام روستا	تعداد دام		طیور	کندو	آبی
	کوچک	بزرگ			
چوب تراش	۸۰۰	۵۰	۴۰۰	-	-
سرانه	۷/۷	۰/۴۸	۳/۸۸	-	-
گریسان	۳۰۰	۸۰	۴۵۰	-	-
سرانه	۱۱/۵	۳/۰۷	۱۷/۳۰	-	-
سراب یاس	۲۲۰۰	۱۰۰	-	-	-
سرانه	۳/۰۶	۰/۱۳	-	-	-

نام روستا	تعداد دام		طیور	کندو	آبزی
	کوچک	بزرگ			
پشت مله	۱۰۷۵	۴۰	۱۱۱۵	۱۰۰	-
سرانه	۲۲/۸	۰/۸۵	۲۳/۷	۲/۱۲	-
پاپی خالداربالا	۷۰۰	۱۰	۲۰۰	-	-
سرانه	۰/۷۷	۰/۰۱	۰/۲۲	-	-
سراب سوری	۱۲۱۱	۲۱	۲۳۰	۱۶۰	-
سرانه	۱۲/۶۱	۰/۲۱	۲/۳۹	۱/۶۶	-
چنار خشکه	۷۰۰	۲۰	۲۰۰	-	-
سرانه	۲۱/۸	۰/۶۲	۶/۲۵	-	-
غلامعلی-کمالوند	۲۸۰۰	۴۰	۹۰	-	-
سرانه	۷/۳۸	۰/۱۰	۰/۲۳	-	-
گراب	۸۳۰	۲۲	۲۷۷	۴۷۰	-
سرانه	۴/۹۱	۰/۱۳	۱/۶۳	۲/۷۸	-
قلعه خانجان	۱۰۶	۲۶۰	-	-	-
سرانه	۲/۹۴	۷/۲۲	-	-	-
سیرم	۱۳۱۶	۱۶۵	-	-	-
سرانه	۴۸/۷	۶/۱۱	-	-	-
ایستگاه چم سنگر	۵۵۰	۱۷۰	۳۳۰	-	-
سرانه	۵/۲۳	۱/۶۱	۳/۱۴	-	-
ایستگاه بیشه	-	-	-	-	-
سرانه	-	-	-	-	-
چشمه پریان	۱۲۵۰	۱۲۷	-	-	-
سرانه	۵۴/۳۴	۵/۵۲	-	-	-
رنگرزان پایین	۷۰۰	۳۰	-	-	-
سرانه	۶/۴۲	۰/۲۷	-	-	-
رازان	۳۱۰۰	۶۰	-	۲۴۵	-
سرانه	۵/۰۶	۰/۰۹	-	۰/۴۰	-
رنگرزان وسطی	۳۰۰	۱۰	-	-	-
سرانه	۷/۶۹	۰/۲۵	-	-	-
باده	۲۶۸۰	۵۰	۷۸۵	۱۱۸	-
سرانه	۱۷/۵۱	۰/۳۲	۵/۱۳	۰/۷۷	-
باقلا کوه	-	-	۷۷۱	-	-
سرانه	-	-	۱۲/۲۳	-	-
هرکوه	۱۰۵	۳۶	۱۸۵	-	-
سرانه	۳	۱/۰۲	۵/۲۸	-	-
بیدهل	۶۷۸	۶۸	۲۷۸	-	-
سرانه	۱۱/۶۸	۱/۱۷	۴/۷۹	-	-
تپه گچی	۱۲۷۰	۳۰۰	۱۴۴۸	-	۳
سرانه	۵/۴۹	۱/۲۹	۶/۲۶	-	۰/۰۱

منبع: آمار روز مراکز خدمات شهرستان، ۱۴۰۰

درآمد

درآمد نقاط روستایی ناحیه خرم آباد عمدتاً از بخش کشاورزی و از فعالیت‌هایی نظیر زراعت، دامداری، باغداری، پرورش طیور حاصل می‌گردد. فعالیت در بخش صنعت و خدمات نیز بخشی از درآمد روستاییان را تشکیل می‌دهد. محاسبه درآمد در این پژوهش بر اساس زراعت و باغداری محاسبه گردیده و بنابر مشکلاتی که در ارائه آمار وجود داشت قادر به محاسبه درآمد از سایر بخش‌ها نبودیم. بنابراین در این بخش سنجش درآمد از دو بخش مذکور محاسبه و قابل تحلیل است. برای محاسبه درآمد ناخالص زراعی و باغی قیمت روز محصولات کشاورزی از جهاد کشاورزی تهیه گردید و سپس با توجه به حجم تولیدات درآمد ناخالص زراعی و باغی محاسبه گردید:

GP= قیمت فروش در هر کیلو گرم × kg حجم تولید

سپس جهت محاسبه سرانه درآمد ناخالص در هر روستا، درآمد ناخالص هر روستا را بر تعداد خانوار هر روستا تقسیم کردیم:

GPI= تعداد خانوار / درآمد ناخالص کل

همانطور که در جدول ۸ مشاهده می‌شود ۵ روستای با درآمد سرانه ناخالص بالا از میان روستاهای نمونه به ترتیب:

پشت مله، بیدهل، سراب سوری، هرکو و باقلا کوه می‌باشند. مطابق جدول می‌توان گفت:

- روستاهای کوچک و نسبتاً کوچک به جهت برخورداری از سرانه بالاتر منابع تولید از سرانه درآمد ناخالص بالاتری برخوردار هستند. (هرکو، بیدهل).

- بین وسعت (جمعیت) نقاط روستایی ناحیه و میزان درآمد حاصل از فروش محصولات کشاورزی رابطه معکوس وجود دارد.

- روستاهایی که میزان درآمد بالاتری را کسب کرده‌اند تنوع محصولات بیشتری دارند و از طرفی دارای سهم قابل ملاحظه‌ای از محصولاتی هستند که مزیت نسبی بالایی در شهرستان دارند (مانند گردو، سیب و یا گندم و جو).

جدول ۸ - روستاهای نمونه بر حسب درآمد (تومان)

روستا	درآمد ناخالص زراعی	درآمد ناخالص باغی	درآمد کل	درآمد سرانه ناخالص
چوب تراش	۱/۰۶۹/۵۰۰/۰۰۰	۱۳۲/۹۰۰/۰۰۰	۱/۲۰۲/۴۰۰/۰۰۰	۱۱۶۷۳۷۸۶
گریسان	۲۴۱/۸۷۵/۰۰۰	.	۲۴۱/۸۷۵/۰۰۰	۱۲۷۵۱۵۶۲
سراب یاس	۱/۱۹۳/۸۰۰/۰۰۰	۲۲۸/۶۱۵/۰۰۰	۱/۴۲۲/۴۱۵/۰۰۰	۴۶۳۴۸۵۵۶
پشت مله	۱۳۶/۸۵۰/۰۰۰	۳/۶۸۲/۰۰۰/۰۰۰	۳/۸۱۸/۸۵۰/۰۰۰	۳۴۶۰۲۶۳۸
پای خالداربالا	۱/۵۵۱/۰۰۰/۰۰۰	۸۳۴/۰۱۰/۰۰۰	۲/۴۰۰/۰۰۰/۰۰۰	۷۸۱۸۲۰۲
سراب سوری	۲/۲۵۷/۰۲۲/۰۰۰	۲/۶۹۶/۳۹۰/۰۰۰	۴/۹۵۳/۴۱۲/۰۰۰	۸۱۲۸۷۸۲
چنار خشکه	۳۵۹/۲۵۰/۰۰۰	۸۴۸/۸۰۰/۰۰۰	۱/۲۰۸/۰۵۰/۰۰۰	۶۲۹۹۴۲۳
غلامعلی کمالوند	۸۹۳/۰۰۰/۰۰۰	۸۵۱/۴۰۰/۰۰۰	۱/۷۴۴/۴۰۰/۰۰۰	۴۱۲۵۲۱۲۷
گراب	۱/۷۷۱/۵۵۵/۰۰۰	۹۹۴/۷۳۱/۰۰۰	۲/۷۶۶/۲۸۶/۰۰۰	۱۱۴۵۳۲۳۴۳
قلعه خانجان	۹۵۲/۱۵۰/۰۰۰	.	۹۵۲/۱۵۰/۰۰۰	۴۹۸۰۰۰
سیرم	۹۲/۵۶۵/۰۰۰	۸۹/۶۰۰/۰۰۰	۱۸۲/۱۶۵/۰۰۰	۱۴۲۲۳۸۰
ایستگاه چم سنگر	۶۷/۲۶۰/۰۰۰	۸۲/۰۹۰/۰۰۰	۱۴۹/۳۵۰/۰۰۰	۶۸۳۶۶۹۷
ایستگاه بیشه	۵۷/۲۸۰/۰۰۰	.	۵۷/۲۸۰/۰۰۰	۱۷۴۵۴۴۱۰
چشمه پریان	۳۷۶/۳۱۰/۰۰۰	.	۳۷۶/۳۱۰/۰۰۰	۱۵۷۶۹۹۳۶
رنگرزبان پایین	۷۴۵/۲۰۰/۰۰۰	.	۷۴۵/۲۰۰/۰۰۰	۲۲۳۷۷۰۱۵

روستا	درآمد ناخالص زراعی	درآمد ناخالص باغی	درآمد کل	درآمد سرانه ناخالص
رازان	۱/۷۲۹/۰۵۷/۵۰۰	۱/۴۰۹/۷۲۵/۰۰۰	۳/۱۳۸/۷۸۲/۰۰۰	۷۰۷۴۰۸۱۵
رنگرزان وسطی	۶۸۰/۷۲۲/۰۰۰	.	۶۸۰/۷۲۲/۰۰۰	۳۸۵۱۴۶۴۹
باده	۱/۷۶۵/۱۸۵/۰۰۰	۲۰/۰۰۰/۰۰۰	۱/۱۹۶/۱۸۵/۰۰۰	۶۷۴۶۰۰۰
باقلا کوه	۱/۹۳۶/۱۹۵/۰۰۰	۴۸۱/۶۲۰/۰۰۰	۲/۴۱۷/۸۱۵/۰۰۰	۱۵۴۴۸۰۰۰
هرکوه	۵۹۵/۳۳۵/۰۰۰	۹۰۱/۶۰۰/۰۰۰	۱/۴۹۶/۹۳۵/۰۰۰	۱۶۳۶۱۰۰۰
بیدهل	۳/۳۶۷/۳۰۰	۴/۰۹۹/۶۰۰/۰۰۰	۴/۱۰۲/۹۶۷/۳۰۰	۵۱۵۹۸۰۴۲
تپه گچی	۴/۰۹۴/۸۸۴/۰۰۰	۱۸۲/۰۰۰/۰۰۰	۴/۲۷۶/۸۸۴/۰۰۰	۳۵۱۵۴۸۶۷

منبع: محاسبات نگارنده

سنجش همبستگی بین پیوندهای روستایی-شهری با ظرفیت‌های کشاورزی

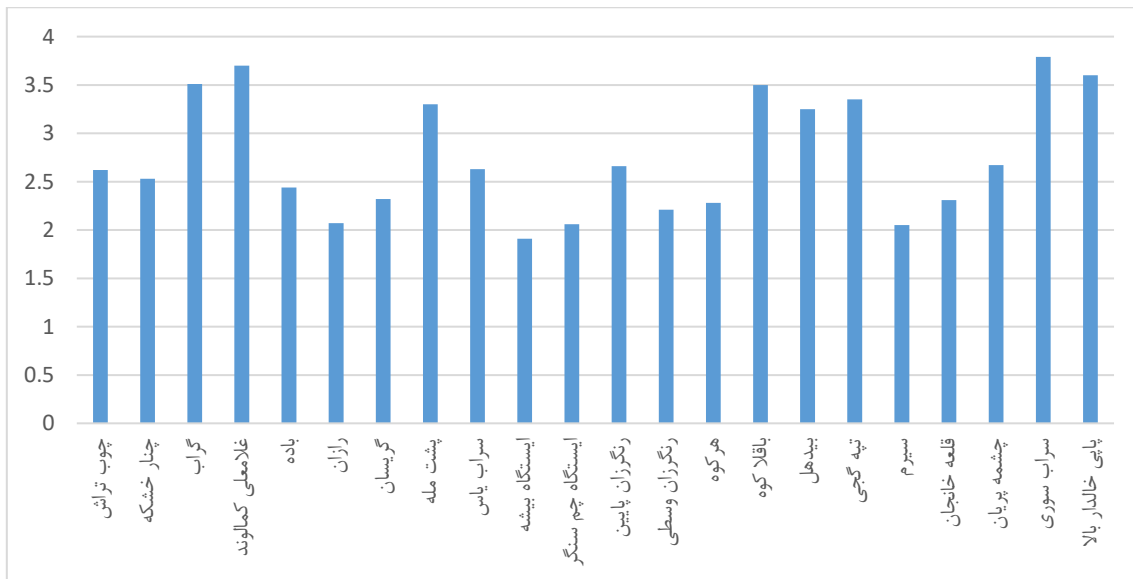
شدت جریان‌های اقتصادی (کشاورزی) روستایی-شهری

در این راستا از پنج شاخص جریان افراد، جریان مالی، جریان سرمایه گذاری، جریان بازاریابی و فروش محصولات، جریان خرید و تأمین مایحتاج استفاده شد؛ به این صورت که با استفاده از نظر پاسخگویان در قالب طیف لیکرت جریان هر یک از این مولفه‌ها مورد سنجش قرار گرفت؛ نتایج این جریان‌ها در هر روستا گویای شدت قرارگیری این روستاها در فضای جریان‌ها می‌باشد. برای به دست آوردن این میزان در SPSS میانگین پاسخ افراد برای هر گویه را به دست آوردیم که یک امتیاز کلی برای هر سکونتگاه به دست آمد که نشان دهنده رتبه هر سکونتگاه در زمینه قرارگیری در فضای جریان‌ها می‌باشد؛ بدان معنا که روستاهایی که با شدت بیشتر در فضای جریان‌های مختلف قرار دارند دارای امتیاز بالاتر و بر عکس روستاهایی که با شدت کمتر و در فضای جریان‌های محدودتری قرار دارند از امتیاز پایین‌تری برخوردار می‌شوند.

جدول ۹ - رتبه بندی روستاها براساس شاخص شدت جریان‌ها

پایه خاندان بالا	سراب سوری	چشمه پریان	قلعه خانبجان	سیرم	تپه گچی	بیدهل	باقلا کوه	هرکوه	رنگرزان وسطی	رنگرزان پایین	ایستگاه چم سنگر	ایستگاه پیشه	سراب یاس	پشت مله	گریسان	رازان	باده	غلامعلی کمالوند	گراب	چنار خشکه	چوب تراش	شدت
۳/۶	۳/۷۹	۲/۶۷	۲/۳۱	۲/۰۵	۳/۳۵	۳/۲۵	۳/۵	۲/۲۸	۲/۲۱	۲/۶۶	۲/۰۶	۱/۹۱	۲/۶۳	۳/۳	۲/۳۲	۲/۰۷	۲/۴۴	۳/۷	۳/۵۱	۲/۵۳	۲/۶۲	۳
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	رتبه

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۰

شکل ۴ - شدت پیوندهای روستایی-شهری روستاهای نمونه با نقاط شهری شهرستان خرم آباد

منبع: یافته‌های تحقیق

ظرفیت‌های کشاورزی و پیوندهای روستایی-شهری

وضعیت توان اقتصادی (کشاورزی)

ارزیابی توان اقتصادی (کشاورزی) روستاهای مورد مطالعه در ۱۱ بعد مورد بررسی قرار گرفت و با استفاده مدل ویکور روستاهای مورد مطالعه به لحاظ ظرفیت‌های کشاورزی رتبه بندی شدند؛ نحوه پیاده سازی این مدل به شرح ذیل است:

الف: تشکیل ماتریس تصمیم مکانی: فرضاً M گزینه و N ویژگی وجود دارد آلترناتیوهای مختلف وجود دارند که با X_i نشان داده می‌شود، برای هر گزینه مجموعه‌ای از معیارها وجود دارد که مقدار آن به صورت X_{ij} نشان داده می‌شود، به عبارتی X_{ij} مقدار خصوصیت j ام می‌باشد. جدول ۱۰ نشان دهنده ماتریس تصمیم گیری است. سلول‌های ماتریس بیانگر میانگین متغیرها می‌باشد.

جدول ۱۰ - ماتریس تصمیم گیری مؤلفه ظرفیت‌های کشاورزی روستاهای مورد مطالعه

سکونتگاه	سرانه زمین زراعی دیم	سرانه زمین زراعی آبی	سرانه زمین باغی	سرانه دام سبک	سرانه دام سنگین	سرانه طیور	سرانه آبی	سرانه زنبور	سرانه تولیدات زراعی	سرانه تولیدات باغی	درآمد سرانه ناخالص
چوب تراش	۲/۳۰	۰/۰۹	۰/۳۴	۶/۷۶	۴/۴۸	۳/۸۸	۰/۰۰	۰/۰۰	۳/۳	۰/۱۷	۱۱۶۷۳۷۸۶
چنار خشکه	۲/۱۸	۰/۶۲	۳/۷۵	۲۱/۸۰	۰/۶۲	۶/۲۵	۰/۰۰	۰/۰۰	۳/۲	۲/۰۱	۱۲۷۵۱۵۶۲
گراب	۱/۴۷	۰/۳۵	۰/۱۷	۴/۹۱	۰/۱۳	۱/۶۳	۲/۷۸	۰/۰۰	۴/۳۳	۰/۰۹	۴۶۳۶۸۵۵۶
گلاملعی کمالوند	۰/۳۵	۰/۰۰	۰/۰۲	۷/۳۸	۰/۱۰	۰/۲۳	۰/۰۰	۰/۰۰	۱/۹۹	۰/۰۵	۳۴۶۰۲۶۳۸
باده	۳/۳۹	۰/۵۲	۰/۱۳	۱۷/۵۱	۰/۳۲	۵/۱۳	۰/۷۷	۰/۰۰	۳/۰۲	۰/۰۸	۷۸۱۸۲۰۲

سکونتگاه	سرانه زمین زراعی دیم	سرانه زمین زراعی آبی	سرانه زمین باغی	سرانه دام سبک	سرانه دام سنگین	سرانه طیور	سرانه آبی	سرانه زنبور	سرانه تولیدات زراعی	سرانه تولیدات باغی	درآمد سرانه ناخالص
رازان	۰/۸۱	۰/۴۰	۰/۰۱	۵/۰۶	۰/۰۹	۰/۰۰	۰/۴۰	۰/۰۰	۰/۹۷	۰/۰۷	۸۱۲۸۱۸۲
گریسان	۰/۰۰	۲/۶۹	۰/۰۰	۱۱/۵۰	۳/۰۷	۱۷/۳۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۲/۱۱	۰	۶۲۹۹۴۲۳
پشت مله	۰/۶۸	۰/۰۰	۰/۸۰	۲۲/۸۰	۰/۸۵	۲۳/۷	۲/۱۲	۰/۰۰	۲/۴۱	۱/۳۲	۴۱۲۵۲۱۲۷
سراب یاس	۲۰/۰۳	۰/۰۲	۰/۰۱	۳/۰۶	۰/۱۳	۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۵۷	۰/۰۲	۱۱۴۵۳۲۴۳
ایستگاه بیشه	۰/۱۳	۰/۰۰	۰/۱۳	۰/۰۰	۰	۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۱۸	۰	۴۹۸۰۰۰
ایستگاه چم سنگر	۰/۱۳	۰/۰۰	۰/۰۵	۵/۲۳	۱/۶۱	۳/۱۴	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۲۷	۰/۳۲	۱۴۲۲۳۸۰
رنگرزان پایین	۱/۲۵	۰/۰۰	۰/۱۲	۶/۴۲	۰/۲۷	۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۲/۵	۰	۶۸۳۶۶۹۷
رنگرزان وسطی	۳/۷۱	۰/۰۰	۰/۰۰	۷/۶۹	۰/۲۵	۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۳	۰/۰۳	۱۷۴۵۴۴۱۰
هرکوه	۴/۲۸	۰/۰۰	۰/۴۲	۳	۱/۰۲	۵/۲۸	۰/۰۰	۰/۰۰	۳/۸	۰/۵۶	۱۵۷۶۹۹۳۶
باقلا کوه	۴/۴۱	۱/۳۰	۰/۲۵	۰/۰۰	۰/۰۰	۱۲/۲۳	۰/۰۰	۰/۰۰	۹/۴۴	۰/۱۸	۲۲۳۷۷۰۱۵
بیدهل	۰/۶۸	۳/۷۹	۱/۵۵	۱۱/۶۸	۱/۱۷	۴/۷۹	۰/۰۰	۰/۰۰	۴۵/۱	۲/۴۵	۷۰۷۴۰۸۱۵
تپه گجی	۰/۲۸	۱/۷۳	۰/۰۸	۵/۴۹	۱/۲۹	۶/۲۶	۰/۰۰	۰/۰۱	۵/۳۷	۰/۰۹	۳۸۵۱۴۶۴۹
سیرم	۰/۵۹	۰/۰۷	۰/۱۱	۴۸/۸۰	۶/۱۱	۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۳/۵	۰/۵۷	۶۷۴۶۰۰۰
قلعه خانجان	۵/۸۳	۰/۰۰	۰/۳۳	۳	۷/۲۲	۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۴/۸	۵	۱۵۴۴۸۰۰۰
چشمه پریان	۳/۸۲	۰/۰۰	۰/۱۷	۵۴/۳	۵/۵۲	۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۶/۰۹	۰	۱۶۳۶۱۰۰۰
سراب سوری	۶/۱۴	۰/۰۰	۰/۲۰	۱۲/۶۱	۰/۲۱	۲/۳۹	۱/۶۶	۰/۰۰	۱۰	۲/۵۱	۵۱۵۹۸۰۴۲
پای خالدار بالا	۰/۰۸	۰/۰۴	۰/۰۵	۰/۷۷	۰/۰۱	۰/۲۲	۰/۰۰	۰/۰۰	۳/۴۷	۵/۴۷	۳۵۱۵۴۸۶۷

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۰

ب: محاسبه مقدار نرمال شده: برای نرمال سازی مقادیر، زمانی که X_{ij} مقدار اولیه گزینه i ام و بعد از m باشد از رابطه زیر می‌توان برای نرمال سازی استفاده کرد.

$$f_{ij} = \frac{X_{ij}}{\sqrt{\sum_{j=1}^n X_{ij}^2}}, \quad i = 1, 2, \dots, m; \quad j = 1, 2, \dots, n$$

X_{ij} مقدار اولیه و f_{ij} مقدار نرمال شده گزینه i ام و بعد از m است.

جدول ۱۱ - ماتریس تصمیم‌گیری نرمال شده شاخص‌های ظرفیت اقتصادی (کشاورزی) روستاهای نمونه

سکونتگاه	سرانه زمین زراعی دیم	سرانه زمین زراعی آبی	سرانه زمین باغی	سرانه دام سبک	سرانه دام سنگین	سرانه طیور	سرانه آبی	سرانه زنبور	سرانه تولیدات زراعی	سرانه تولیدات باغی	درآمد سرانه ناخالص
aIJ	۰/۱۴۱	۰/۱۰۰	۰/۰۷۶	۰/۰۶۸	۰/۰۴۴	۰/۰۳۳	۰/۰۱۹	۰/۰۲۴	۰/۱۵۷	۰/۱۴۷	۰/۱۹۱
چوب تراش	۰/۱۷۹	۰/۰۱۷	۰/۰۸۱	۰/۰۹۰	۰/۰۴۱	۰/۱۱۲	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۶۷	۰/۰۲۰	۰/۰۸۸
چنار خشکه	۰/۱۷۰	۰/۱۱۹	۰/۸۹۰	۰/۲۵۳	۰/۰۵۳	۰/۱۸۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۶۵	۰/۲۳۵	۰/۰۹۶
گراب	۰/۱۱۴	۰/۰۶۷	۰/۰۴۰	۰/۰۵۷	۰/۰۱۱	۰/۰۴۷	۰/۰۰۰	۰/۷۱۰	۰/۰۸۸	۰/۰۱۱	۰/۳۴۹
غلامعلی کمالوند	۰/۰۲۷	۰/۰۰۰	۰/۰۰۵	۰/۰۸۶	۰/۰۰۹	۰/۰۰۷	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۴۰	۰/۰۰۶	۰/۲۶۰
باده	۰/۲۶۴	۰/۱۰۰	۰/۰۳۱	۰/۲۰۳	۰/۰۲۷	۰/۱۴۸	۰/۰۰۰	۰/۱۹۴	۰/۰۶۱	۰/۰۰۹	۰/۰۵۹
رازان	۰/۰۶۳	۰/۰۷۷	۰/۰۰۲	۰/۰۵۹	۰/۰۰۸	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۱۰۱	۰/۰۲۰	۰/۰۰۸	۰/۰۶۱
گریسان	۰/۰۰۰	۰/۵۱۵	۰/۰۰۰	۰/۱۳۴	۰/۲۶۲	۰/۵۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۳۴	۰/۰۰۰	۰/۰۴۷
پشت مله	۰/۰۵۳	۰/۰۰۰	۰/۱۹۰	۰/۲۶۵	۰/۰۷۲	۰/۶۸۴	۰/۰۰۰	۰/۵۵۳	۰/۰۴۹	۰/۱۵۵	۰/۳۱۰
سراب یاس	۰/۰۰۲	۰/۰۰۴	۰/۰۰۲	۰/۰۳۶	۰/۰۱۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۱۲	۰/۰۰۲	۰/۰۸۶
ایستگاه بیشه	۰/۰۱۰	۰/۰۰۰	۰/۰۳۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۴	۰/۰۰۰	۰/۰۰۴
ایستگاه چم سنگر	۰/۰۱۰	۰/۰۰۰	۰/۰۱۲	۰/۰۶۱	۰/۱۳۷	۰/۰۹۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۵	۰/۰۳۷	۰/۰۱۱
رنگرزان پایین	۰/۰۹۷	۰/۰۰۰	۰/۰۲۸	۰/۰۷۵	۰/۰۲۳	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۵۱	۰/۰۰۰	۰/۰۵۱
رنگرزان وسطی	۰/۲۸۹	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۸۹	۰/۰۲۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۶۱	۰/۰۰۴	۰/۱۳۱
هرکوه	۰/۳۳۳	۰/۰۰۰	۰/۱۰۰	۰/۰۳۵	۰/۰۸۷	۰/۱۵۲	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۷۷	۰/۰۶۶	۰/۱۱۹
باقلا کوه	۰/۳۴۳	۰/۲۴۹	۰/۰۵۹	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۳۵۳	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۱۹۲	۰/۰۲۱	۰/۱۶۸
بیدهل	۰/۰۵۳	۰/۷۲۶	۰/۳۶۸	۰/۱۳۶	۰/۱۰۰	۰/۱۳۸	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۹۱۵	۰/۲۸۷	۰/۵۳۲
تپه گجی	۰/۰۲۲	۰/۳۳۱	۰/۰۱۹	۰/۰۶۴	۰/۱۱۰	۰/۱۸۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۱۰۹	۰/۰۱۱	۰/۲۹۰
سیرم	۰/۰۴۶	۰/۰۱۳	۰/۰۲۶	۰/۵۶۷	۰/۵۲۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۷۱	۰/۰۶۷	۰/۰۵۱
قلعه خانجان	۰/۴۵۴	۰/۰۰۰	۰/۰۷۸	۰/۰۳۴	۰/۶۱۵	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۹۷	۰/۵۷۴	۰/۱۱۶
چشمه پریان	۰/۲۹۷	۰/۰۰۰	۰/۰۴۰	۰/۶۳۱	۰/۴۷۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۱۲۴	۰/۰۰۰	۰/۱۲۳
سراب سوری	۰/۴۷۸	۰/۰۰۰	۰/۰۴۷	۰/۱۴۶	۰/۰۱۸	۰/۰۶۹	۰/۰۰۰	۰/۴۱۹	۰/۲۰۱	۰/۲۹۴	۰/۳۸۸
پای خالدار بالا	۰/۰۰۶	۰/۰۰۸	۰/۰۱۲	۰/۰۰۹	۰/۰۰۱	۰/۰۰۶	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۷۰	۰/۶۴۱	۰/۲۶۴

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۰

ج: تعیین بهترین و بدترین مقدار برای همه توابع مؤلفه‌ها؛ اگر تابع معیار نشان دهنده سود (مثبت) باشد بر اساس رابطه زیر مقادیر بهترین و بدترین محاسبه می‌شود.

$$f_i^+ = \max_j f_{ij} \quad , \quad f_i^- = \min_j f_{ij}$$

اگر تابع مؤلفه نشان دهنده هزینه (منفی) باشد بر اساس رابطه زیر مقادیر بهترین و بدترین محاسبه می‌شود.

$$f_i^+ = \min_j f_{ij} \quad , \quad f_i^- = \max_j f_{ij}$$

از آنجاییکه در این پژوهش تابع مؤلفه نشان دهنده سود است از رابطه اول استفاده می‌گردد؛ جدول ۱۲ نشان دهنده نتایج این بخش است:

جدول ۱۲ - بهترین و بدترین مقدار برای هر یک از شاخص‌های مؤلفه ظرفیت اقتصادی (کشاورزی) روستاهای مورد مطالعه

شاخص	سرانه زمین زراعی دیم	سرانه زمین زراعی آبی	سرانه زمین باغی	سرانه دام سبک	سرانه دام سنگین	سرانه طیور	سرانه آبی	سرانه زنبور	سرانه تولیدات زراعی	سرانه تولیدات باغی	درآمد سرانه ناخالص
f*	۰/۰۵۹	۰/۰۷۳	۰/۰۶۸	۰/۰۳۷	۰/۰۲۷	۰/۰۲۳	۰/۰۱۹	۰/۰۱۷	۰/۱۴۴	۰/۰۹۲	۰/۱۰۱
f-	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱
f+ - F-	۰/۰۵۹	۰/۰۷۳	۰/۰۶۸	۰/۰۳۷	۰/۰۲۷	۰/۰۲۳	۰/۰۱۹	۰/۰۱۷	۰/۱۴۴	۰/۰۹۲	۰/۱۰۰

یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۰

د: محاسبه وزن و میزان اهمیت معیارها: برای بیان اهمیت نسبی معیارها باید وزن نسبی آنها را معین کرد. در این پژوهش از روش AHP برای استفاده می‌شود و براین اساس از نظرات ۱۰ نفر از متخصصین و خبرگان محلی استفاده شد.

جدول ۱۳ - وزن شاخص‌های ظرفیت اقتصادی (کشاورزی) روستاهای مورد مطالعه بر اساس AHP

شاخص	سرانه زمین زراعی دیم	سرانه زمین زراعی آبی	سرانه زمین باغی	سرانه دام سبک	سرانه دام سنگین	سرانه طیور	سرانه آبی	سرانه زنبور	سرانه تولیدات زراعی	سرانه تولیدات باغی	درآمد سرانه ناخالص
W	۰/۱۴۱	۰/۱۰۰	۰/۰۷۶	۰/۰۶۸	۰/۰۴۴	۰/۰۳۳	۰/۰۱۹	۰/۰۲۴	۰/۱۵۷	۰/۱۴۷	۰/۱۹۱

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۰

ه: محاسبه مقادیر فاصله گزینه‌ها با راه حل ایده آل: در این مرحله فاصله هر گزینه از راه حل ایده آل مثبت محاسبه شده و سپس تجمیع آن بر اساس فرمول‌های زیر می‌شود.

$$S_j = \sum_{i=1}^n \frac{w_i(f_{ij}^* - f_{ij})}{f_j^* - f_j^-}$$

$$R_j = \max_i [w_i(f_{ij}^* - f_{ij}) / (f_j^* - f_j^-)]$$

که در آن S_j فاصله از گزینه i نسبت به راه حل ایده آل (ترکیب بهترین) و R_j فاصله گزینه i از راه حل ایده آل منفی (ترکیب بدترین) می‌باشد. رتبه بندی عالی بر اساس S_j و رتبه بندی بد بر اساس مقادیر R_j انجام خواهد شد. و: محاسبه مقدار Q_i ویکور برای $i=1,2,\dots,m$: مقدار Q_i بر اساس رابطه زیر محاسبه می‌شود.

$$Q_i = v \left[\frac{S_i - S^*}{S^- - S^*} \right] + (1 - v) \left[\frac{R_i - R^*}{R^- - R^*} \right]$$

V وزن استراتژی (اکثریت معیارها) یا حداکثر مطلوبیت گروهی است

میزان فاصله از راه حل ایده آل مثبت گزینه i ام را نشان می‌دهد.

$$\frac{S_i - S^*}{S^- - S^*}$$

نشان دهنده فاصله از راه حل ایده آل منفی برای گزینه i ام است.

$$\frac{R_i - R^*}{R^- - R^*}$$

زمانی که V کوچک‌تر از 0.5 است، نشان دهنده حداکثر نگرش منفی است. در کل اگر $V=0.5$ باشد به معنی توافق گروهی برابر می‌باشد.

ز: رتبه بندی گزینه‌ها بر اساس مقادیر S, R, Q : در این قسمت گزینه‌های را بر اساس مقادیر S, R, Q رتبه بندی می‌نماییم که منجر به سه لیست رتبه بندی می‌شود. در این حالت گزینه $A1$ را به عنوان یک گزینه برتر بیان می‌نماییم به گونه‌ای که مقدار Q با در نظر گرفتن دو شرط ذیل به عنوان بهترین رتبه بندی شده است:

شرط اول: مزیت قابل قبول شرط دوم: گزینه $A1$ باید بالاترین رتبه را در لیست رتبه بندی S یا R داشته باشد.

جدول ذیل نشان دهنده لیست رتبه بندی‌ها می‌باشد:

جدول ۱۴ - جدول رتبه بندی نهایی

رتبه شدت	رتبه	نمره	R	S	روستا
جریان‌ها	ظرفیت اقتصادی	ظرفیت اقتصادی			
۱۲	۱۴	۰/۳۰۰	۰/۱۶۱	۰/۸۷۲	چوب تراش
۱۳	۱۰	۰/۴۶۵	۰/۱۵۸	۰/۷۰۷	چنار خشکه
۴	۸	۰/۵۱۴	۰/۱۴۵	۰/۷۵۹	گراب
۲	۳	۰/۶۲۱	۰/۱۳۱	۰/۶۵۲	غلامعلی کمالوند
۱۴	۱۵	۰/۲۸۱	۰/۱۷۱	۰/۸۱۹	باده
۱۹	۱۲	۰/۳۹۲	۰/۱۴۹	۰/۸۵۳	رازان
۱۵	۱۶	۰/۲۵۱	۰/۱۷۶	۰/۸۲۶	گریسان
۷	۷	۰/۴۹۹	۰/۱۵۱	۰/۷۰۸	پشت مله
۱۱	۹	۰/۴۷۸	۰/۱۵۰	۰/۷۵۱	سراب یاس
۲۲	۲۲	۰/۰۱۲	۰/۱۹۲	۰/۹۹۸	ایستگاه بیشه
۲۰	۲۱	۰/۰۴۶	۰/۱۹۱	۰/۹۶۸	ایستگاه چم سنگر
۱۰	۲۰	۰/۱۳۸	۰/۱۷۵	۰/۹۳۲	رنگرزان پایین
۱۸	۱۹	۰/۱۸۹	۰/۱۷۱	۰/۹۱۲	رنگرزان وسطی
۱۷	۱۱	۰/۴۴۶	۰/۱۵۱	۰/۸۲۰	هرکوه
۵	۴	۰/۵۴۲	۰/۱۴۰	۰/۷۴۲	باقلا کوه
۸	۲	۰/۷۸۳	۰/۱۲۶	۰/۵۸۱	بیدهل
۶	۶	۰/۴۹۹	۰/۱۴۵	۰/۷۶۹	تپه گچی
۲۱	۱۷	۰/۲۴۸	۰/۱۷۶	۰/۸۳۹	سیرم
۱۶	۱۳	۰/۳۵۹	۰/۱۵۵	۰/۸۵۷	قلعه خاندان
۹	۱۸	۰/۲۳۹	۰/۱۵۶	۰/۹۸۸	چشمه پریان
۱	۱	۱/۰۰۰	۰/۱۱۹	۰/۴۹۸	سراب سوری
۳	۵	۰/۵۵۰	۰/۱۴۲	۰/۷۴۱	پای خالدار بالا

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۰

سنجش رابطه پیوندهای اقتصادی روستایی-شهری با ظرفیت‌های اقتصادی (کشاورزی)

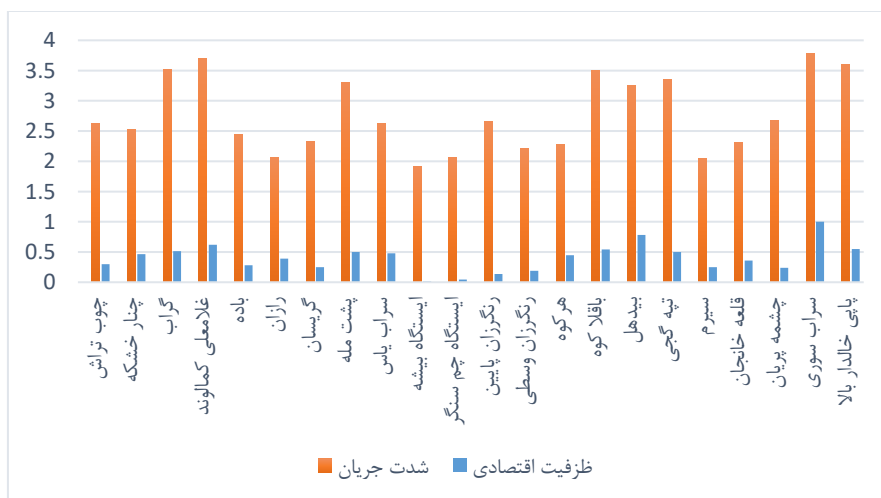
در این مورد ابتدا ظرفیت اقتصادی (کشاورزی) روستاها و میانگین شدت جریان‌های روستایی - شهری مقایسه می‌شود و سپس با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون رابطه این دو تحلیل می‌گردد.

جدول ۱۵ نشان دهنده رتبه روستاهای نمونه در رابطه با شدت جریان‌ها و مقایسه‌ی آن با سطح توانمندی اقتصادی می‌باشد. همانطور که ملاحظه می‌شود بجز در ۴ مورد (رنگرزان پایین، رازان، هرکوه، بیدهل، چشمه پریان) رتبه و سطح ظرفیت‌های اقتصادی (کشاورزی) و شدت جریان‌های روستایی- شهری بر هم منطبق و یا نزدیک به هم می‌باشند و تفاوت چشمگیری در این زمینه وجود ندارد. بر این اساس می‌توان گفت که بین شدت جریان‌ها و سطح ظرفیت‌های اقتصادی (کشاورزی) روستاهای مورد مطالعه رابطه وجود دارد و ظرفیت‌های اقتصادی (کشاورزی) بر سطح قرارگیری در فضای جریان‌ها مؤثر است.

جدول ۱۵ - نمره شدت جریان‌ها و ظرفیت اقتصادی (کشاورزی) روستاهای مورد بررسی

نام روستا	شدت جریان	ظرفیت اقتصادی
پایه خالدار بالا	۳/۶	۰/۵۵۰
سراب سوری	۳/۷۹	۱/۰۰۰
چشمه پریان	۲/۶۷	۰/۳۳۹
قلعه خانیجان	۲/۳۱	۰/۳۵۹
سیرم	۲/۰۵	۰/۴۴۸
تپه گچی	۳/۳۵	۰/۴۹۹
بیدهل	۳/۲۵	۰/۷۸۳
باقلا کوه	۳/۵	۰/۵۴۲
هرکوه	۲/۲۸	۰/۴۴۶
رنگرزان وسطی	۲/۲۱	۰/۸۸۹
رنگرزان پایین	۲/۶۶	۰/۱۳۸
ایستگاه چم سنگر	۲/۰۶	۰/۰۴۶
ایستگاه بیشه	۱/۹۱	۰/۰۱۲
سراب یاس	۲/۶۳	۰/۴۷۸
پشت مله	۳/۳	۰/۴۹۹
گریسان	۲/۳۲	۰/۴۵۱
رازان	۲/۰۷	۰/۳۹۲
باده	۲/۴۴	۰/۴۸۱
غلامعلی کمالوند	۳/۷	۰/۶۲۱
گراب	۳/۵۱	۰/۵۱۴
چنار خشکه	۲/۵۳	۰/۴۶۵
چوب تراش	۲/۶۲	۰/۳۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۰

شکل ۴ - نمره شدت جریان‌ها و ظرفیت اقتصادی (کشاورزی) روستاهای مورد بررسی

بنابراین نقاطی که جریان‌های با شدت قوی‌تری دارند مانند سراب سوری، غلامعلی، پاپی خالدار بالا، گراب، باقلا کوه از نظر ظرفیت‌های اقتصادی توانمندتر هستند و برعکس روستاهایی مانند ایستگاه بیشه و ایستگاه چم سنگر که از شدت کمتری از جریان‌ها روستایی شهری قرار دارند از نظر ظرفیت‌های اقتصادی (کشاورزی) از سطح پایینی برخوردارند. به عبارتی دیگر می‌توان ضعف در توان‌های کشاورزی و ظرفیت‌های آن در روستاهای مورد مطالعه را در رابطه با قرارگیری در فضای جریان‌ها تبیین کرد بنابراین در این پژوهش رابطه بین شدت جریان‌ها با میزان ظرفیت‌های کشاورزی روستاهای مورد مطالعه با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون سنجیده شده است که نتایج آن در جدول ۱۶ آمده است.

جدول ۱۶ - آزمون همبستگی بین دو متغیر شدت جریان‌ها و ظرفیت اقتصادی (کشاورزی)

ظرفیت اقتصادی (کشاورزی)	آزمون همبستگی پیرسون	
۰/۸۱۲	همبستگی ضریب	شدت جریان‌ها
۰/۰۰۰	معناداری	
۲۲	تعداد	

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۰

مطابق جدول ۱۶ ضریب همبستگی بین شدت جریان‌ها و توسعه یافت ظرفیت اقتصادی (کشاورزی) ۰/۸۱۲ می‌باشد که بیانگر همبستگی مثبت و مستقیم می‌باشد بدان معنا که با افزایش شدت جریان‌ها، ظرفیت اقتصادی (کشاورزی) روستاها افزایش می‌یابد. همچنین این آزمون نشان می‌دهد ضریب معناداری ۰/۰۰۰ که گویای وجود رابطه آماری معنادار بین متغیر در سطح اطمینان ۹۹ درصد است و بین دو متغیر رابطه مثبت و مستقیم وجود دارد.

میزان پیوندهای روستایی-شهری روستاهای نمونه با ظرفیت‌های اقتصادی (کشاورزی) و زیرساختی

جهت بررسی همبستگی میان شدت جریان‌های اقتصادی روستاهای محدوده مورد مطالعه با شهر و ظرفیت‌های اقتصادی (کشاورزی) از شاخص‌های، سرانه زمین زراعی دیم، سرانه زمین زراعی آبی، سرانه زمین باغی، سرانه دام سبک، سرانه دام سنگین، سرانه طیور، سرانه آبی، سرانه زنبور، سرانه تولیدات زراعی، سرانه تولیدات باغی درآمد سرانه ناخالص استفاده شده است. همچنین بین ۳ مورد از گویه‌های مربوط به ظرفیت‌های زیرساختی با شدت جریان‌ها نیز آزمون همبستگی گرفته شد. در جدول ۱۷ نتایج آزمون‌های همبستگی اسپیرمن و پیرسون مشاهده می‌شود.

جدول ۱۷ - همبستگی بین شدت جریان‌های اقتصادی روستایی-شهری و ظرفیت‌های اقتصادی (کشاورزی) روستاهای مورد مطالعه

ظرفیت‌های کشاورزی		
سرانه زمین زراعی دیم	آزمون همبستگی پیرسون	
۰/۲۶۸	همبستگی ضریب	شدت جریان‌ها
۰/۰۹	معناداری	
سرانه زمین زراعی آبی	آزمون همبستگی اسپیرمن	
۰/۳۷۹	همبستگی ضریب	شدت جریان‌ها
۰/۰۴	معناداری	
سرانه زمین باغی	آزمون همبستگی اسپیرمن	
۰/۳۰۳	همبستگی ضریب	شدت جریان‌ها
۰/۲۶	معناداری	
سرانه دام سبک	آزمون همبستگی اسپیرمن	
۰/۴۱۸	همبستگی ضریب	شدت جریان‌ها
۰/۰۳	معناداری	
سرانه دام سنگین	آزمون همبستگی پیرسون	
۰/۲۱۶	همبستگی ضریب	شدت جریان‌ها
۰/۳۶	معناداری	
سرانه طیور	آزمون همبستگی پیرسون	
۰/۲۱۶	همبستگی ضریب	شدت جریان‌ها
۰/۴	معناداری	
سرانه آبی	آزمون همبستگی اسپیرمن	
۰/۳۰۲	همبستگی ضریب	شدت جریان‌ها
۰/۲	معناداری	
سرانه زنبور	آزمون همبستگی پیرسون	
۰/۶۵۸	همبستگی ضریب	شدت جریان‌ها
۰/۰۰۲	معناداری	
سرانه تولیدات زراعی	آزمون همبستگی پیرسون	
۰/۴۸۵	همبستگی ضریب	شدت جریان‌ها
۰/۰۱	معناداری	
سرانه تولیدات باغی	آزمون همبستگی اسپیرمن	
۰/۲۵۸	همبستگی ضریب	شدت جریان‌ها
۰/۲۸	معناداری	
سرانه درآمد ناخالص	آزمون همبستگی پیرسون	
۰/۸۲۴	همبستگی ضریب	شدت جریان‌ها
۰/۰۰۰	معناداری	
شاخص‌های زیرساختی		
فاصله تا مرکز شهرستان	آزمون همبستگی پیرسون	
-۰/۴۱۶	همبستگی ضریب	شدت جریان‌ها
۰/۰۴	معناداری	
نوع راه	آزمون همبستگی پیرسون	
۰/۵۰۷	همبستگی ضریب	شدت جریان‌ها
۰/۰۲	معناداری	
کیفیت راه دسترسی به نقاط شهری	آزمون همبستگی پیرسون	
۰/۴۴۱	همبستگی ضریب	شدت جریان‌ها
۰/۰۱	معناداری	

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۰

نتایج حاصل از آزمون همبستگی پیرسون و اسپیرمن نشان می‌دهد که از بین مولفه‌های ظرفیت‌های کشاورزی سرانه زمین زراعی آبی، سرانه دام سبک، سرانه زنبور، سرانه تولیدات زراعی و سرانه درآمد ناخالص به ترتیب با ضریب همبستگی ۰/۳۷۹، ۰/۴۱۸، ۰/۶۸۵، ۰/۴۸۵، ۰/۸۲۴ و معناداری ۰/۰۴، ۰/۰۳، ۰/۰۰۲، ۰/۰۱، ۰/۰۰۰ می‌باشد که می‌توان گفت با سطح اطمینان ۹۵٪ دارای همبستگی مستقیم و معنی داری با شدت جریان هادر محدوده مورد مطالعه می‌باشد. همچنین مطابق جدول هر سه مورد مربوط به شاخص‌های زیرساختی رابطه معناداری با شدت جریان‌ها داشتند به طوریکه در شاخص مربوط به فاصله از مرکز شهرستان با توجه به ضریب ۰/۴۱۶- می‌توان گفت هرچه فاصله از مرکز شهرستان بیشتر باشد میزان برقراری پیوند با شهر کاهش می‌یابد بنابراین رابطه معکوس بین این دو متغیر برقرار است. همچنین بین نوع راه و کیفیت راه با شدت جریان‌ها نیز با سطح اطمینان ۹۵٪ رابطه معنی دار مثبت و مستقیم برقرار است (۰/۵۰۷، ۰/۴۴۱). همچنین نتایج به دست آمده از آزمون همبستگی در زمینه روابط اقتصادی روستاها با شهر و ظرفیت‌های کشاورزی گویای آن است که بین متغیرهای سرانه زمین باغی، سرانه دام سنگین، سرانه طیور، سرانه آبی، سرانه تولیدات باغی همبستگی ضعیفی از نوع مستقیم وجود دارد و این رابطه از لحاظ آماری معنادار نمی‌باشد.

۵- بحث و فرجام

امروزه تعامل فزاینده مناطق روستایی و شهری اهمیت تمایز و تفکیک بین شهر و روستا را کاهش داده است. مناطق شهری و روستایی به طور فزاینده‌ای در حال پیوند با یکدیگر است و دیگر نمی‌توان مناطق روستایی و شهری را در مطالعات و برنامه ریزی‌ها به صورت جداگانه و منفک از یکدیگر مورد بررسی قرار داد. از این رو تفکیک مسائل روستایی و شهری در چارچوب پیوستگی منطقه‌ای و ناحیه‌ای، به طور مسلم مانع از کارایی سرمایه گذاری‌های عمرانی و اثربخشی سیاست‌های توسعه‌ای است. پرداختن به این دو شیوه زندگی به صورت توأمان می‌تواند روحی تازه به روابط منطقه‌ای و پیوندهای روستایی-شهری بدمد تا از این طریق بتوان سمت‌گیری‌های مناسب‌تری نسبت به سیاست‌های یکپارچه و برپایی نظام‌ها و ساختارهای نهادی بهتر دست یافت. بنابراین امروزه نیاز به رویکردهای حمایتی متعادل و دوسویه جهت توسعه هر دو سکونتگاه به شدت احساس می‌شود. روابط اقتصادی موجود در ناحیه مورد مطالعه از تنوع و گوناگونی زیادی برخوردار بوده است؛ به طوری که، این روابط در بخش‌های مختلف اقتصادی در جریان می‌باشد. با توجه به اینکه اکثر روستاییان ساکن در منطقه مورد مطالعه در بخش اول اقتصاد یعنی کشاورزی مشغول بکار می‌باشند، جریانات عمده اقتصادی بین روستاها و شهرهای اطراف، مربوط به فعالیت‌های زراعی، باغی و دامی است. با گسترش صنعت در این ناحیه به ویژه احداث شهرک صنعتی و افزایش واحدهای صنعتی پراکنده در محدوده روستاهای مورد مطالعه، روابط اقتصادی جدیدی بین روستاهای مورد مطالعه و شهر به وجود آمده است.

یافته‌های پژوهش حاضر بر این تأکید دارد که بین ظرفیت‌های کشاورزی روستاییان و پیوندهای روستایی شهری همبستگی وجود دارد (۰/۸۱۲) به طوریکه شاهد پیوندهای بیشتر روستاهای با درآمد بالا و سرانه‌های تولید بالا با شهر هستیم که خود ناشی از تولیدات بالا و به تبع میزان فروش و ایجاد بازار و مراجعه به شهر جهت تهیه نهاده‌های تولید و خرید مایحتاج و می‌باشد. همچنین بین متغیرهای سرانه زمین زراعی آبی، سرانه دام سبک، سرانه زنبور، سرانه تولیدات زراعی، سرانه درآمد ناخالص، نقاط شهری با شدت جریان‌ها با سطح اطمینان ۹۹ درصد رابطه معنی داری به دست آمد.

همچنین بین فاصله تا مرکز شهرستان، نوع راه، کیفیت راه دسترسی با شدت جریان‌ها نیز رابطه معناداری وجود داشت، در این ارتباط باید گفت مراکز مستقر در مسیرهای ارتباطی که به دلیل ظرفیت‌های ارتباطی و وجود زیرساخت‌های مناسب، اولویت نخست را برای برنامه ریزی توسعه منطقه‌ای دارد، همچنین با هدف پخشایش فضایی توسعه و توزیع متعادل در منطقه می‌توان مراکز مستقر در مرزهای مناطق کلان شهری را اولویت دوم در توسعه آتی مناطق دانست. سایر مراکز، اولویت سوم توسعه در برنامه‌های آتی منطقه شناخته می‌شوند، در نتیجه این رویکرد، شهرهای متوسط (سپیددشت، بیران شهر، زاغه) توسعه پیدا کرده و مراکز کوچک زیر شاخه‌های توسعه در نظر گرفته می‌شوند تا مرکز فرعی در بسته به بخش فضایی منطقه‌ای کمک کرده و به تمرکز زدایی از مرکز اصلی مناطق کلان شهری یاری رساند.

همچنین ذکر این نکته ضروری است که ممکن است در ظرفیت‌های کشاورزی سکونتگاه‌های روستایی شهرستان عناصر دیگری اثرگذار باشند ولی پیوندهای روستایی شهری بر اساس جریان محصول و به تبع آن جریان سرمایه، اطلاعات، کالا و مردم زمینه ساز آن بوده است. ارتباط مستقیم و معنی دار این دو متغیر (پیوندها و ظرفیت‌ها) به طور کامل گواه این مساله می‌باشد. اگرچه در یک بررسی زمانی از مناطق موسوم به توان اقتصادی بالا و توان اقتصادی کم، تفاوت‌های بسیاری را می‌توان ملاحظه کرد، اما دقت بیشتر در روند تحولات نقاط پرتوان، و کم توان برخی از مراکز از جمله، ضعف دسترسی به خدمات رفاهی و پشتیبان تولید، تخریب منابع طبیعی (جنگل و مرتع)، افزایش فقر، کاهش تولید، کاهش جمعیت، کاهش بهره‌وری و مانند آن می‌تواند بنحوی نشان دهد که الگو سازی بر اساس رویکردهای تمرکز گرا (تاکید بر مناطق پرتوان)، نمی‌تواند متضمن رشد و توسعه در مناطق کم توان باشد. در نهایت می‌توان موارد زیر را پیشنهاد نمود:

- بالابردن راندمان تولید و کاهش ضایعات محصولات کشاورزی و دامداری؛
- اصلاح نظام توزیع محصولات کشاورزی شهرستان
- توسعه صادرات محصولات کشاورزی شهرستان
- ایجاد خوشه‌های صنایع تبدیلی و تکمیلی محصولات کشاورزی (گندم، برنج، حبوبات، گردو، انگور، سیب)، دامپروری (دام سبک) و آبی‌پروری
- گسترش واحدهای پرورش طیور گوشتی و تخم‌گذار در سطح شهرستان و - توسعه آبی‌پروری به ویژه ماهیان سردآبی - گسترش دامپروری‌های متمرکز صنعتی و صنعتی نمودن کشتار دام
- اصلاح روش‌های شخم و کاشت در اراضی شیب دار
- استفاده از سامانه‌های آبیاری نوین به ویژه سیستم آبیاری تحت فشار و بهسازی کانال‌های آبرسانی
- تبدیل اراضی دیم واقع در شیب‌های تند به باغات مثمر
- تلاش در جهت کاهش هزینه بازاریابی محصولات کشاورزی (کاهش واسطه‌گری بخش کشاورزی)
- توسعه و تجهیز شبکه‌های مالی بخش کشاورزی و تأمین منابع مالی ارزان قیمت برای آنها
- تسریع در ساخت و بهره‌برداری از سد کاکارضا جهت گسترش مساحت اراضی آبی
- زهکشی و تسطیح فنی بعضی از اراضی بخش‌های پرآب شهرستان

۶- منابع

- آسایش، حسین (۱۳۹۲). *برنامه ریزی روستایی در ایران*. تهران: انتشارات پیام نور.
https://press.pnu.ac.ir/book_28620.html
- اصدقی سراسکانرود، زهرا (۱۳۸۹). بررسی کارایی شبکه تولید و جمع‌آوری شیر با تأکید بر تقویت پیوندهای روستایی-شهری (نمونه موردی شهرستان هشتروند بخش مرکزی). پایان نامه کارشناسی ارشد برنامه ریزی روستایی، دانشگاه زنجان، دانشکده علوم انسانی. https://www.gahr.ir/?_action=export&rf=nlm&issue=8923
- بابایی، بهناز و سعیدی، عباس (۱۴۰۲). تحول روابط و مناسبات شهر و روستا در بخش مرکزی شهرستان درگز. *روستا و توسعه پایدار/فضا*، بازیابی شده در فروردین ۱۴۰۲. <https://doi.org/10.22077/VSSD.2023.5744.1141>
https://vssd.birjand.ac.ir/article_2398.html
- بیگدلی، محمدعلی (۱۳۹۷). بررسی پیوندهای اقتصادی روستا-شهری و تأثیر آن بر معیشت پایدار روستائیان (مطالعه موردی: دهستان سهرین زنجان). پایان نامه کارشناسی ارشد برنامه ریزی روستایی، دانشگاه زنجان، دانشکده علوم انسانی.
- پیشرو، حمداله و عزیزی، پروانه (۱۳۸۸). توسعه کشاورزی پایدار از طریق پایدارسازی درآمدهای کشاورزی. *نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی*، ۱(۴)، ۲۰-۱. <https://www.sid.ir/paper/177055/fa>
- تقی زاده، فاطمه و صرافی، مظفر (۱۳۸۷). راهبرد شبکه منطقه‌ای؛ چارچوبی برای توسعه منطقه‌ای در کشور. *پژوهش‌های علوم زمین*، ۱(۱). <https://www.sid.ir/paper/479485/fa>
- رضوانی، علی اصغر (۱۳۸۰). *روابط متقابل شهر و روستا با تأکید بر ایران* (رشته جغرافیا). تهران: دانشگاه پیام نور.
<https://www.ketabcity.com/bookview.aspx?bookid=1807140>
- رضوانی، محمد رضا، منصوریان، حسین و احمدی، فاطمه (۱۳۸۹). ارتقای روستاها به شهر و نقش آن در بهبود کیفیت زندگی ساکنان محلی. *پژوهش‌های روستایی*، ۱(۱)، ۳۳-۶۵.
https://jrur.ut.ac.ir/article_21825.html
- رفیعیان، مجتبی، مولودی، جمشید، مشکینی، ابولفضل، رکن الدین افتخاری، عبدالرضا و ایران دوست، کیومرث (۱۳۹۲). رابطه تحول کارکرد مرز با ارتقای وضعیت پیرامونی شهرهای مرزی بانه و سقز. *مطالعات شهری*، ۴۵(۹)، ۴۵-۶۳.
https://urbstudies.uok.ac.ir/article_7885.html
- سنایی مقدم، سروش، عنابستانی، علی اکبر، رحمانی، بیژن و عزیزپور، فرهاد (۱۴۰۱). اثرات پیوندهای روستایی-شهری بر امنیت غذایی خانوارها در سکونتگاه‌های پیراشهری دهدشت. *روستا و توسعه پایدار/فضا*، بازیابی شده در اسفند ۱۴۰۱. <https://doi.org/10.22077/VSSD.2023.5825.1145>
- شفیعی ثابت، ناصر و اسماعیل زاده، حسن (۱۳۹۳). پیوندهای روستایی-شهری، شبکه بازارهای دوره‌ای و توسعه ناحیه‌ای (مورد مطالعه: سکونتگاه پیرامونی کلانشهر تهران). *فصلنامه آمایش سرزمین*، ۶(۲)، ۴۶-۵۱.
<https://doi.org/10.22059/JTCP.2014.53202>
- صرامی، حسین (۱۳۸۴). روابط شهر و روستا در بخش مرکزی شهرستان اصفهان. *علوم انسانی دانشگاه اصفهان*، ۱۸(۱)، ۴۶-۲۹.
<https://www.sid.ir/paper/24857/fa>
- طاهرخانی، مهدی و رکن الدین افتخاری، عبدالرضا (۱۳۸۳). تحلیل نقش روابط شهر و روستا در تحول نواحی روستایی استان قزوین. *مدرس علوم انسانی*، ۱۵(۳۵)، ۷۹-۱۱۱. <https://www.sid.ir/paper/7053/fa>

- کاظمی، حسین (۱۳۹۰). تحلیل و بررسی جریان‌های سرمایه اقتصادی در روابط شهر و روستا (نمونه موردی: شهرستان زنجان). پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه زنجان، دانشکده علوم انسانی.
- مطیعی لنگرودی، سید حسن، خسروی مه‌ری، حمیده و طورانی، علی (۱۳۹۳). اثرات روابط اقتصادی شهر و روستا بر وضعیت اجتماعی و اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی. *اقتصاد فضا و توسعه‌ی روستایی*، ۳ (۴)، ۱۹-۴۲. <http://serd.khu.ac.ir/article-1-2167-fa.html>
- هاشمی ارکویی، فاطمه (۱۳۹۶). نقش تولید محصولات باغی در پیوند روستا - شهری و توسعه کالبدی (نمونه موردی: دهستان سولقان، شهرستان تهران). *برنامه ریزی و توسعه کالبدی*، ۲ (۵)، ۲۸-۴۵. https://psp.journals.pnu.ac.ir/article_3826.html
- یاسوری، مجید (۱۳۸۶). *مقدمه‌ای بر اقتصاد روستایی*، (با تأکید بر بخش کشاورزی). مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی. <https://www.gisoom.com/book/1451354>
- یاسوری، مجید و سجودی، مریم (۱۳۹۹). بررسی نقش بازارهای روز عرضه‌ی محصولات روستایی در تقویت روابط شهر و روستا (نمونه: شهر رشت). *فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای اقتصادی*، ۱ (۱)، ۶۲-۴۹. [doi:20.1001.1.27173747.1399.1.1.4.3](https://doi.org/10.127173747.1399.1.1.4.3)
- Alemu Zewdu, G. and Malek, M. (2010). Implications of Land Policies for Rural-urban Linkages and Rural Transformation in Ethiopia; Development Strategy and Governance Division. *International Food Policy Research Institute, IFPRI, ESSP II Working Paper 15* October 2010. https://essp.ifpri.info/files/2011/02/ESSP2_DP15_Implications-of-Land-Policies-for-Rural-urban-Linkages-and-Rural-Transformation-in-Ethiopia.pdf
- Andersson Djurfeldt, A. (2012). Virtuous and Vicious Cycles in Rural-Urban Linkages: Cases from Zimbabwe. *African Studies Association of India, New Delhi, Online Publication, Africa Review* 4(2), 2012: 136-156. https://brill.com/view/journals/bafr/4/2/article-p136_4.xml
- Douglass, M. (2013). Integrated Regional Planning for Sustainable Development in Asia: Innovations in the Governance of Metropolitan, Rural-Urban, and Trans border Riparian Regions. *UNCRD Expert Group Meeting on Integrated Regional Development Planning*, 28-30 May. <https://uncrd.un.org/content/expert-group-meeting-irdp>
- De Haan, L.J., & Quarles van Ufford, P. (2002). *About Trade and Trust. The question of livelihood and social capital in rural-urban interactions*. 243-264. <http://hdl.handle.net/1887/4812>
- Gary, B & Venhorst, V (2015). Economic linkages between urban and rural regions - what's in it for the rural? *Regional Studies Association Annual Conference*, Piacenza, Italy. https://www.regionalstudies.org/wp-content/uploads/2018/07/Bosworth_and_Venhorst_RSA_Piacenza_FINAL.pdf
- Hughes, D., & Litz, V. (1996). Rural - Urban Economic Linkages for Agriculture and Food, Processing in the Mpnroe, Louisiana, Functional Economic Area, *Journal of Agriculture and Applied Economic*. <https://doi.org/10.1017/S1074070800007355>
- Ira Das, M. K. D & Saundarjya, B. (2013). Rural-urban Linkages for Development of Rural Economy in Assam: A Social Accounting Matrix Approach. *International Journal of Rural Management* 9 (2). <https://doi.org/10.1177/0973005213499222>.

- Institute Netherlands Ministry of Foreign Affairs. (2002). *Sustainable Economic Development Department*, Department for International Development. <https://www.government.nl/ministries/ministry-of-foreign-affairs>
- The Global Entrepreneurship Monitor United Kingdom. (2013) Monitoring Report. Jonathan Levie, Mark Hart, Karen Bonner. <https://strathprints.strath.ac.uk/53296/>
- Javier ,E. Arilson, F.Francisco, A. & Carmen, P. (2015).Linkage to Dynamic Markets and Rural Territorial Development in Latin America. *World Development*, 73, September 2015, Pages 44-55. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2014.09.017>
- Lichter, D. & Brown, D. (2011).Rural America in an Urban Society: Changing Social and Spatial Boundaries. *Annual Review of Sociology*, 37, 565-592. <https://doi.org/10.1146/annurev-soc-081309-150208>
- Mawazo, M., Magesa.Kisangiri M. and Jesuk ,K.(2014) .Access to Agricultural Market Information by Rural Farmers in Tanzania. *International Journal of Information and Communication Technology Research*, 4(7), July 2014. [file:///C:/Users/takshop/Downloads/vol4no7_2%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/takshop/Downloads/vol4no7_2%20(1).pdf)
- Olwande, J., Smale, M., Mathenge, M.Place, F., & Mithöfer, D. (2015).Agricultural marketing by smallholders in Kenya: A comparison of maize, kale and dairy. *Food Policy, Elsevier*, vol. 52(C), pages 22-32. <https://doi.org/10.1016/j.foodpol.2015.02.002>
- Pike, A., Rodríguez-Pose, A., & Tomaney, J. (2016).Shifting horizons in local and regional development *Regional Studies*, 46-57, <https://doi.org/10.1080/00343404.2016.1158802>
- Tacoli, C. & Agergaard, j. (2017).Urbanisation, rural transformations and food systems the role of small towns. *International Institute for Environment and Development*. <https://www.iied.org/sites/default/files/pdfs/migrate/10806IIED.pdf>
- Tacoli, C. (1998). Rural - Urban Interactions. *Environment and Urbanization*, 10(1), April. <https://doi.org/10.1177/095624789801000105>
- Tacoli, C. & Richard,M. (2010). Exploring mobility and migration in the context of rural-urban linkages: Why gender and generation matter. *Environment and Urbanization*, 22 (2). <https://doi.org/10.1177/0956247810379935>
- Tracey-White, J. (2005). *Rural–urban marketing linkages An infrastructure identification and Survey guide: PART A Conceptual framework*. Food and agriculture organization of the United Nations; Rome. <https://www.fao.org/sustainable-food-value-chains/training-and-learning-center/details-materials/en/c/275497/>
- Woods, M. (2005).*Rural Geography*. Sage, London. <https://uk.sagepub.com/en-gb/eur/rural-geography/book224922>

